

КОРДОН

лінія безпеки

№7²⁰¹⁷

у фокусі
OPEN SPACE

стор. 16

реквієм
**ОСТАННІЙ
ДОЗОР**

стор. 50

схема
UKRNARCO

стор. 32

аспект
**50 ВІДТІНКІВ
УКРАЇНСЬКОГО
ВУГІЛЛЯ**

стор. 20

ІНША ЗБРОЯ

фото Валерія Олійника

Журнал «Кордон»

ua_border_service

Центральний друкований орган
Державої прикордонної служби України
№ 7 (121) 2017

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:

Микола ЗОРИК
E-mail: nigo@ukr.net

**РЕДАКЦІЯ ВИСЛОВЛЮЄ
ВДЯЧНІСТЬ ЗА ДОПОМОГУ
У ПІДГОТОВЦІ НОМЕРА:**

Сергію ГУНЬКУ
Беаті КУРКУЛЬ
Шону ТАУНСЕНДУ

ЛІТЕРАТУРНИЙ РЕДАКТОР:

Леся МЕДВЕДЕНКО

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ:

Тетяна ФІЛІПЕНКО
Наталія УСТЬЯНЦЕВА

ДОДРУКОВА ПІДГОТОВКА:
ПП «Видавництво «Фенікс»

ХУДОЖНЄ ОФОРМЛЕННЯ:
Людмила ДЬОМІНА

Адреса редакції: 02099
м. Київ, вул. Ялтинська, 11
Тел./факс: (044) 566-43-30
E-mail: kordon@pvu.gov.ua

**В журналі розміщені
ФОТОГРАФІЇ:**

Сергія ГУДАКА
Миколи ЛАЗАРЕНКА
Валерія ОЛІЙНИКА
Михайла ПАЛІНЧАКА
Дмитра СЛИВНОГО
Олександра ЯКОВЕНКА

Виготовлено: ПП «Видавництво «Фенікс»
03680, м. Київ, вул. Шутова, 13-Б.
Тел.: 501-93-01

Наклад: 3193 примірники.

Підписано до друку: 07.11.2017

Свідоцтво про реєстрацію:
КВ№8070 від 28.10.2003.

Рукописи матеріалів, що не замовлялися редакцією, не редагуються та не повертаються. Думки авторів публікацій журналу не завжди збігаються з позицією редакції. Відповідальність за достовірність фактів, власних імен та інших відомостей несуть автори публікацій. Деякі з фотографій не є прямими ілюстраціями до текстів. При використанні матеріалів посилаєння на журнал «Кордон» обов'язкове.

Підписний індекс: 48736

© «Кордон», 2017

Фото Сергія ГУДАКА

8

4 офіційно

ІНША ЗБРОЯ

8 квадратний метр

#НОВОБУД

10 із перших вуст

КОРДОН Є!

16 у фокусі

OPEN SPACE

20 аспект50 ВІДТІНКІВ
УКРАЇНСЬКОГО
ВУГІЛЛЯ**30 вдалий кадр****32 схема**

UKRNARCO

38 експозиція

СТРАШНА СИЛА

42 акція

Я - ПАТРІОТ

46 компетентно

ДРУГЕ «Я»

50 реквієм

ОСТАННІЙ ДОЗОР

52 пам'ять

ВОНИ З НАМИ

54 наш гістьРИММА ЗЮБІНА
ТА «ГНІЗДО ГОРЛИЦІ»**58 афіша**

«МЕЖА»

4

10

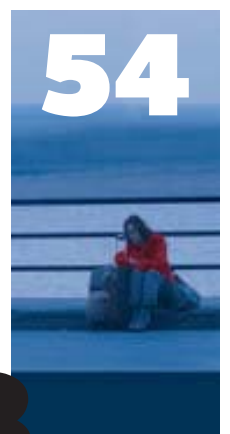

16

58

54

Президент України Петро Порошенко відвідав 10-й мобільний загін Державної прикордонної служби України, вручив сертифікати на військову техніку та нагородив прикордонників відзнаками «За участь в антитерористичній операції».

ІНША ЗБРОЯ

Під час візиту Глава держави провів огляд особового складу підрозділів спеціального призначення, перевірів порядок його екіпірування та ознайомився з ходом нового інженерного забезпечення охорони державного кордону. Ці підрозділи перешкоджають руху порушників кордону у пішому порядку, на транспортних засобах та збільшують прикордонним нарядам час на затримання зловмисників.

У ході проведення заходу очільник прикордонного відомства Петро Цигикал продемонстрував керівництву новий зразок легкого тактичного автомобіля вітчизняного виробництва, який використовують для підвищення мобільності прикордонних нарядів, патрулювання районів виконання завдань, прихованого пересування на місцевості та забезпечення вогневої підтримки.

Окремо під час свого візиту Президент України відзначив роботу розвідувального органа прикордонного відомства в ході проведення антитерористичної операції на сході країни та вручив Бойовий прапор управління інформації, яке саме відзначило 14-ту річницю свого створення.

– З перших днів перебування на посаді Президента України, Верховного Головнокомандувача інформація, яку я отримував від прикордонної розвідки, була дуже своєчасна, достовірна, об'єктивна і неоціненна з точки зору підґрунтя для прийняття надзвичайно важливих рішень, – наголосив Петро Порошенко, додавши, що у лютому 2014 року саме ця розвідка однією з перших повідомила про початок безпосередніх силових та спеціальних заходів Росії щодо незаконної анексії Криму. За словами Глави держави, під час президентської компанії у 2014 році, коли він відвідував Луганськ і знаходився недалеко від захопленого будинку СБУ, а також в інших населених пунктах, розвідники-прикордонники врятували йому життя.

– Хочу висловити вам слова щирої шани і подяки. Адже рівень вашого професіоналізму надзвичайно високий. Протягом останніх років вся розвідувальна спільнота України добилася кардинального підвищення ефективності у проведенні спеціальних заходів. Ми більше не допустимо ситуації, яка склалася у лютому і тривала аж до квітня-травня 2014 року,

коли ми були сліпі, глухі, і нам давали недостовірну або сфабриковану інформацію. Впевнений у тому, що зараз, коли про кожний рух ми попереджені, ми – озброєні» – зауважив Петро Порошенко.

За його словами, майже 18 тисяч прикордонників пройшли випробування бойовими діями на сході України в боротьбі проти російського агресора.

– Я як Президент високо ціную героїчні, професійні дії військово-службовців прикордонного відомства. Ми з вами маємо зробити все, щоб наші війська, наші прикордонники весь час і завжди були готові зупинити ворога, показати міць та силу справжніх захисників України.

В урочистій обстановці Глава держави вручив сертифікати на техніку представникам Західного, Східного та Північного регіональних управлінь ДПСУ.

– Впевнений, що це допоможе виконанню найскладніших завдань, що сьогодні стоять перед українськими прикордонниками. Переконаний, ця техніка підвищить ефективність охорони і оборони кордону України.

“ Я як Президент високо ціную героїчні, професійні дії військовослужбовців прикордонного відомства. Ми з вами маємо зробити все, щоб наші війська, наші прикордонники весь час і завжди були готові зупинити ворога, показати міць та силу справжніх захисників України.

Президент повідомив, що з представниками різних силових структур було обговорено низку додаткових заходів, спрямованих на протидію збройним провокаціям з боку ворога та збереження життя і здоров'я українських воїнів та мирного населення.

– Ситуація повністю під контролем, оборона наша – надійна, керівництво держави, ЗСУ та інші силові підрозділи готові до будь-яких сценаріїв, – зазначив він.

Верховний Головнокомандувач подякував українським військовим, які не лише захищають країну від агресора, але і є гарантом незалежності України та створюють умови для проведення рішучих реформ і кардинальних змін в державі.

– Ми, очевидно, зараз не можемо повністю володіти інформацією, що в голові у керівництва країни-агресора. Розвідники, на жаль, не можуть передбачити все. Тим більше, що закони логіки та здорового глузду інколи неприйнятні для прогнозування дій сусідньої країни, – сказав Президент. Він зауважив, що різкій активізації бойових дій зможе запобігти розгортання на тимчасово окупованій території миротворців – «блакитних шоломів» під мандатом і егідою Ради безпеки ООН, а також виконання безпекових пунктів Мінських угод.

Наприкінці свого візиту Петро Порошенко вручив державні нагороди військовослужбовцям, які проявили високий професіоналізм, а також відзначилися як мужні та героїчні воїни. **К**

ЗА МАТЕРІАЛАМИ PRESIDENT.GOV.UA

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ № 318/2017

Про відзначення державними нагородами України

За особисту мужність і самовіддані дії, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, зразкове виконання військового обов'язку **постановляю**:

НАГОРОДИТИ ОРДЕНОМ «ЗА МУЖНІСТЬ» III СТУПЕНЯ

ГУВІРА Сергія Івановича (посмертно) – старшину;
ДЕДЕ Дмитра Васильовича (посмертно) – старшого прапорщика.

Президент України **П. ПОРОШЕНКО**
11 жовтня 2017 року

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ № 319/2017

Про відзначення державними нагородами України з нагоди Дня захисника України

За вагомий особистий внесок у зміцнення обороноздатності Української держави, мужність, самовідданість і високий професіоналізм, виявлені під час бойових дій, зразкове виконання службових обов'язків **постановляю**:

НАГОРОДИТИ МЕДАЛЛЮ

«ЗА ВІЙСЬКОВУ СЛУЖБУ УКРАЇНІ»

ВОЛОШЕНЮКА Олесе Валерійовича – підполковника,
КОВАЛЕНКА Олександра Вікторовича –
підполковника;

НАГОРОДИТИ МЕДАЛЛЮ «ЗА БЕЗДОГАННУ СЛУЖБУ» III СТУПЕНЯ

БАВРИНЮК Наталію Сергіївну – прапорщика;
ВЕРЕТІЛЬНИКА Віталія Вікторовича – полковника;
ГОНЧАРУКА Олександра Володимировича –
підполковника;

ІВАНЬОХУ Юрія Юрійовича – підполковника;
ТКАЧЕНКА Артема Олександровича – майора;

НАГОРОДИТИ МЕДАЛЛЮ «ЗАХИСНИКУ ВІТЧИЗНИ»

ПОЗДНЯКА Григорія Володимировича – старшого
прапорщика;
ФЕРЕНЦА Михайла Михайловича – старшого
лейтенанта;
ЯРЕМЧУКА Сергія Миколайовича – капітана.

Президент України **П. ПОРОШЕНКО**
12 жовтня 2017 року

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ № 325/2017

Про присвоєння військових звань

1. ПРИСВОЇТИ ВІЙСЬКОВЕ ЗВАННЯ ГЕНЕРАЛ-МАЙОР:

полковнику **БАРАНУ Леоніду Михайловичу** – директору
Департаменту організаційно-адміністративної роботи
та аналітичного забезпечення Адміністрації Державної
прикордонної служби України;

полковнику **БОНДАРЮ Володимиру Анатолійовичу** –
першому заступнику начальника регіонального
управління – начальнику оперативного-військового відділу
«Краматорськ» Східного регіонального управління
Державної прикордонної служби України.

Президент України **П. ПОРОШЕНКО**
14 жовтня 2017 року

#НОВОБУД

До 25-річчя створення Сумського загону 80 сімей прикордонників отримали ключі від нових квартир.

У Сумах вітали новоселів Міністр внутрішніх справ України Арсен Аваков, Голова Державної прикордонної служби України генерал-лейтенант Петро Цигикал, голова Сумської обласної державної адміністрації Микола Ключко, начальник Східного регіонального управління Державної прикордонної служби України генерал-майор Сергій Бідило, а також керівництво місцевої влади та взаємодіючих органів.

– Всі ми тут з гарного приводу – чергового кроку щодо реалізації програми забезпечення житлом наших прикордонників. Щиро вітаю кожного з вас, бажаю бути щасливими і чесно виконувати свій обов'язок, – наголосив у своїй промові Арсен Аваков.

Петро Цигикал також поздоровив новоселів з отриманням квартир та відмітив, що соціальне забезпечення військовослужбовців та членів їхніх сімей було і залишається пріоритетом для керівництва відомства і держави.

– Цього року Державній прикордонній службі на житло було виділено 200 мільйонів гривень. Нам вдалося закласти будівництво одинадцяти об'єктів, п'ять з яких буде завершено вже цього року. Окрім цих 80, ми ще плануємо здати більше 200 квартир у різних куточках нашої країни, – сказав очільник прикордонного відомства.

У новому будинку квартири отримали військовослужбовці управління загону, відділу прикордонної служби «Юнаківка» та 12 військовослужбовців запасу. При цьому 48 прикордонників-новоселів є учасниками АТО.

Слід зазначити, що тут в Сумах здали в експлуатацію лише першу частину житлового комплексу (10-поверховий будинок на 80 квартир – по 40 однокімнатних та двокімнатних, загальною площею майже 5486 м², вартістю 38,3 млн грн.). Поряд вже розпочато будівництво другої частини 10-поверхового будинку ще на 80 квартир, зведення якого планують завершити до кінця наступного року.

Крім того, за особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, вірність військовій присязі, самовідданість і високий професіоналізм низку військовослужбовців Сумського загону було нагороджено державними та відомчими заохочувальними відзнаками.

Цього року прикордонне відомство активно продовжує роботу щодо соціального захисту військовослужбовців. Із 200 мільйонів гривень, передбачених Держбюджетом на

будівництво житла з початку року вже отримано 83% цієї суми.

За ці кошти успішно здійснюється будівництво, реконструкція та перспективне проектування 20 житлових об'єктів. 2017-го року щасливими новоселами стали 36 родин з Хмельницького. Урочисто введено в експлуатацію житловий будинок на 60 квартир у Житомирі, гуртожиток на 66 квартир у Борисполі та комплексну будівлю прикордонного відділу «Тополі» на 8 службових квартир, що на Харківщині. До кінця року заплановано здати в експлуатацію ще близько 300 квартир, в тому числі завершити будівництво, розпочате у минулих роках, житлових будинків в Ужгороді, Чернігові, Хмельницькому, провести реконструкції будівель під службове житло в Овручі.

Триває будівництво житлових будинків у Києві та Львові на 167 та 56 квартир відповідно. **К** Володимир ПАТОЛА, Наталя УСТЬЯНЦЕВА

Нещодавно росіяни захопили двох прикордонників. Прокоментуйте цей факт?

Ймовірно, що вони перетнули кордон не за власним бажанням. Про це свідчить і одяг, який вони залишили в автомобілі, і характерно примята трава у місці можливого перетину кордону, і позиція росіян, які в перші дні після інциденту відмовилися пропускати до хлопців українського консула. Ми не виключаємо, що затримання наших офіцерів є відповіддю на затримання нами двох російських прикордонників на адмінмежі з тимчасово окупованим Кримом кілька місяців тому. Поки що прямих пропозицій з цього приводу не надходило, думаю, це справа часу.

Наприкінці вересня двоє прикордонників загинули, підірвавшись на міні. А вона була закладена?

Так. Вони йшли звичним маршрутом. Це ділянка, де безпосередньо проходить кордон з РФ. Знайдені окремі елементи свідчать, що в місці трагедії все-таки була розтяжка і був фугас. Страшна ситуація.

Ви думаєте, що це росіяни?

Ми ж не можемо зараз сказати чітко, але це могла бути диверсійно-розвідувальна група, яка виставила міну безпосередньо там, де ходять прикордонники. Загинули старший прапорщик та старшина. Обидва з Південного регіонального управління. У одного двоє дітей маленьких, у другого – дружина зараз вагітна. Будемо допомагати наскільки можливо. Знаю, що начальник регіонального управління зустрічався з губернатором щодо вирішення житлових питань родин загиблих. Ми в цьому сенсі своїх не лишаємо.

Петре Олександровичу, розкажіть, як нині перетинатимуть наш кордон росіяни?

Поки вони перетинають кордон за закордонними паспортами. Однак зараз ми розглядаємо питання, щоб з 1 січня був введений біометричний контроль, будемо знімати відбитки пальців. Загалом у нас є

КОРДОН Є!

Повну версію інтерв'ю читайте на <https://ua.censor.net.ua>

Генерал-лейтенант Петро Цигикал був призначений Головою Держприкордонслужби України три місяці тому, 25 липня 2017-го. До цього обіймав посаду директора Департаменту оперативної діяльності прикордонслужби. Журналістів «Цензор.НЕТ» він прийняв у своєму кабінеті на Володимирській. Майже дві години говорили про відкриті кордони, мандрівників з Росії, ОРДЛО та Криму, «прорив» Саакашвілі та справу, що веде НАБУ.

157 міжнародних та міждержавних пунктів пропуску. І нам сьогодні виділили 300 мільйонів гривень для придбання сканерів, облаштування робочих місць, створення відповідної системи.

Лише росіян стосуватимуться нові правила?

Відносини з громадянами ЄС будуть інші – на кордоні стоятиме апаратура, яка зчитуватиме їхні біометричні паспорти. А в росіян, оскільки в них біометричних паспортів немає, ми будемо брати відбитки пальців і створювати свою базу на основі автоматизованої системи обміну інформацією щодо контролю осіб, транспортних засобів та вантажів, які перетинають державний кордон України. І цю інформацію передаватимемо СБУ, Міграційній службі, поліції тощо.

Така особлива увага лише до росіян?

До мешканців країн міграційного ризику: Афганістан, В'єтнам, Бангладеш... До недавня цей список включав 70 держав. Проте зараз його переглядають з урахуванням загроз, під егідою РНБО і МЗС має з'явитися новий перелік.

Давайте повернемося до демаркаційної лінії з Росією.

У нас із Росією взагалі не демаркований кордон. Делімітація кордону є, а демаркації немає. Делімітація – це нанесення на карті. А демаркація – це нанесення на місцевості.

І при цьому ж є закони про державні кордони, і в Росії, і в нас, а самого кордону немає.

Кордон є! Але на місцевості він не позначений. У 2012 році РФ погодилася поставити лише один прикордонний знак на Чернігівщині, на стику кордонів України, Білорусі і Росії, і все – на цьому процес демаркації зупинився. Вже пізніше ми розпочали позначати державний кордон України в односторонньому порядку. Ставили інформаційні покажчики, знаки тощо. Росію процес демаркації спільного кордону ніколи не цікавив.

А чим відсутність демаркації загрожує в реальному житті?

Усі загрози ми «відчули» у 2014 році. Перші російські диверсійно-розвідувальні групи зайшли в Україну саме контрабандними стежками...

Мене вражає, що в нас взагалі просто можна перейти кордон з Росією. Пригадую історію російського опозиціонера Іюнова – в 76 років він полями перетнув кордон і тут вже провів політичного притулку.

Зараз ми змінюємо ситуацію. Будемо своїми силами облаштовувати кордон.

Це славнозвісний проект «Стіна»?

Ні-ні-ні. Не про це мова! Ми відроджуємо інженерні підрозділи, у нас є техніка для облаштування кордону. От я вам покажу на фото.

На четвертий рік війни!

Не забувайте, що 2014 рік Україна зустріла практично з пустою казною! Бюджет прикордонної служби на 2017 рік – 7,3 мільярда гривень. З них 6,5 мільярда – це заробітна плата.

Тобто менше мільярда залишається на облаштування.

На усі інші процеси реформування та вдосконалення системи. Проте ми самостійно розпочинаємо укріплювати кордон на тих ділянках, де ще немає так званого «інтелектуального кордону», чи як ви кажете «Стіни».

Який загальний бюджет цього проекту облаштування кордону з РФ?

Потрібно близько 1,2 мільярда гривень. Спробуємо залучити до цих робіт і міжнародних донорів. За ці гроші ми облаштуємо контрольні-слідову смугу та інженерні загородження, необхідні інформаційні покажчики. Працювати будемо через систему «ProZorro».

Скажіть, ви за рік це зробите?

Якщо будуть гроші, думаю, закінчимо у 2018 році.

І кордон буде закритий?

Ми навіть далі йдемо. Хочемо залучити наших іноземних партнерів, аби збільшити щільність кордону. В чому суть! Сьогодні у нас на 80-100 км стоїть один прикордонний

І скільки нам потрібно таких підрозділів?

Зараз порахували, на кордоні з Росією нам необхідно побудувати 49 таких об'єктів.

Це півтора мільярда.

Приблизно так.

Дають ці гроші?

Ну, як дають. Є міжнародні партнери, з якими ми працюємо. Вони виділяють кошти тільки під конкретні проекти. Зараз ми хочемо будувати за бюджетні кошти – звести декілька таких підрозділів: на кордоні з Європейським Союзом та на російській ділянці. Будемо презентувати їх потенційним донорам, показувати, як це працює і просити фінансової підтримки. Європейцям же самим вигідно стримати цей потік, наприклад цигарок.

Навіщо це європейцям – зрозуміло. А хто буде платити за такі споруди на кордоні з Росією?

Я вважаю, партнери знайдуться.

Усі ці необхідні півтора мільярда сподівається взяти за кордоном? Чи щось таки виділить держбюджет?

Ми не чекаємо, коли гроші дадуть. Вже будемо. Я прошу керівників загонів, відділів використовувати ті можливості, які є, активізувати діалог з місцевими органами влади. Десь допомагає районна адміністрація, десь обласна. Продовжуємо укріплювати

«Інтелектуальний кордон» – це ефективна система моніторингу кордону та протидія диверсійним групам, нелегальній міграції, контрабанді тощо. Якщо буде йти армія, зрозуміло, що цю систему зруйнують, як і будь-яку іншу. Однак попри все ми повинні укріплювати свій кордон.

підрозділ. Це 250 осіб персоналу. Водночас європейська практика показує, що побудувати ефективну систему охорони кордону можна на ділянці до 20 км. Тому ми хочемо і на нашому кордоні через кожні 20 кілометрів звести модульні містечка – ми їх називаємо відділеннями. Організаційно вони будуть входити до складу відділів прикордонної служби, але розташовуватися безпосередньо на кордоні. Між цими підрозділами зведемо спостережні вежі.

Скільки коштуватимуть такі містечка-відділення?

Такий мобільний пункт коштуватиме близько 30 мільйонів. Якщо без веж, то трохи дешевше.

в Чернігівській області, де ще не зведені масштабні інженерні споруди, і будемо йти далі вздовж всього кордону.

Чому, на вашу думку, так званий проект «Стіна» не вдався?

Я не скажу, що він не вдався. І це не проект «Стіна». Це – інтелектуальний кордон. Якщо вже вести мову про назву, то це, швидше, «інтелектуальний кордон», де поєднуються інженерні, технічні та фізичні можливості. Однак цей комплекс споруд, у першу чергу, ефективна система моніторингу кордону та протидія диверсійним групам, нелегальній міграції, контрабанді тощо. А якщо буде йти армія, зрозуміло, що цю систему зруйнують, як і будь-яку іншу.

Ті мобільні відділення, про які я розповідав, це вже перешкода. Ми у будь-якому разі повинні укріплювати свій кордон. Зобов'язані продемонструвати, що ми господа, наша хата огорожена тином... І цей тин ламати не можна. Будемо реалістами, сьогодні вистачить кілька ракетних залпів, аби зруйнувати будь-який мур. Тож навіщо вкладати в це великі гроші?

Скільки людей перетнуло вже кордон за безвізовим режимом?

За чотири місяці всього за безвізом до країн ЄС поїхали 7 мільйонів 600 тисяч українців. З них майже 1 мільйон 850 тисяч – прямували з біометричними паспортами. А 284 тисячі 776 осіб – взагалі без віз, за щойно виданими біометричними паспортами.

А чи є дані, скільки з цих людей мешканці ОРДЛО та Криму?

Ні. Окрему статистику ми не ведемо. Там теж наші люди. Ну, як ми будемо їх рахувати? Як іноземців? Ми ж від них не відмовились. Тим паче, що в паспортах для закордонних поїздок міститься інформація лише про регіон, де він отриманий, але немає інформації, де мешкає людина, чи звідки вона родом.

А база тих, хто виїжджає з Криму, є? Бо там невідомо хто може отримати документи і українську візу...

Багато людей, розумієте, пристосовуються. Що вони роблять? Вони приїжджають в Україну і кажуть, що загубили паспорт. А насправді вони його просто здали, отримали російський. І таким людям Міграційна служба повинна видати новий документ.

За хабар?

Ми не можемо так сказати. Це ж не наша компетенція. У міграційної служби немає можливості перевірити наявність у громадянина паспорта РФ. Людина приїжджає, їй мають видати український документ. Якщо він громадянин України, ми теж не можемо його не пропустити на територію України. Можливо, в нього є якісь інші документи. Взагалі прикордонна служба не може не пустити свого громадянина в країну. Ми повинні встановити, ідентифікувати і пустити на територію держави.

А чи є у вас якась база, щоб попередити проникнення бойовиків чи найманців через кордон?

Ми працюємо з різними базами. Навіть з «Миротворцем».

Ого. Розкажіть про «Миротворець».

У «Миротворці» є важливі дані. Але цю інформацію ми обов'язково перевіряємо за нашими, так би мовити, офіційними базами. Ще моніторимо в мережі фотографії, де люди знімаються на фоні наших населених пунктів... Якщо ми встановлюємо, що він дійсно там є, ми його ідентифікуємо, отримуємо всі дані і вносимо до

нашої бази «Гарт». Ми ж не можемо без доказів сказати, що громадянин – бойовик чи сепаратист. Проводимо співбесіду, виводимо на другу лінію, працюємо з ним.

Що таке «друга лінія»?

Друга лінія контролю. Якщо виникають питання, ми виводимо людину в окрему кімнату. Там уже людина вноситься в базу, їй ставлять питання, що визначені для контролера: були чи не були, що робили, з ким їздили і так далі. Іноді буває, що знаходимо, наприклад, «військовий квиток «ДНР». У цьому випадку ми передаємо особу до Служби безпеки. Якщо ми вбачаємо в його діях відповідний склад злочину, тоді направляємо повідомлення про злочин.

Скільки таких людей ви затримали в цьому році і передали правоохоронним органам?

Майже 80. Ще стосовно двох сотень триває перевірка.

Тобто «Миротворець» ви використовуєте як допоміжний засіб?

Так. Головне – нам надходить дуже багато доручень правоохоронних органів, де конкретно сказано, що така ось особа розшукується чи підозрюється. Ми вносимо в базу, він тоді стоїть на контролі.

Так. Вони реально на тому боці воюють. А якщо взяти Крим, то ми там стараємося закривати більш щільно кордон. Наприклад, Сиваш не глибоководний, тому може бути перекидання якихось груп.

Кримськотатарське угруповання «Аскер», з якими виникали суперечки у силовиків, ще стоять на кордоні?

Стоять. На КПВВ виконують винятково доглядні функції.

Це як?

Можуть радити громадянам, як діяти в тій чи іншій ситуації при перетині пункту, до кого краще звернутися.

А відео у мережі, коли вони перевіряють автівки і таке інше?

Це ситуації 2015 року, і це відбувалося за межами КПВВ.

Зброя в них зараз є?

На КПВВ зброї немає.

А поза КПВВ?

Це вже не наша компетенція. Пам'ятаєте, була ситуація, коли у них в палатках була зброя, її забрали, зараз такого вже немає. Сьогодні у нас, крім «Аскера», 14 добровольчих формувань, тому на «Аскері» не варто зациклюватися.

Мені розповідали прикордонники, що

За чотири місяці всього за безвізом до країн ЄС поїхали 7 мільйонів 600 тисяч українців. З них майже 1 мільйон 850 тисяч – прямували з біометричними паспортами.

Не розумію, як ви можете користуватися базою «Миротворець», до якої може потрапити хто завгодно? Там багато наших колег-журналістів просто за те, що вони...

В жодному випадку ми не вносимо людину в офіційні бази, якщо в нас немає достовірної інформації. Ми ж державна установа, це наша відповідальність, в тому числі і кримінальна.

Розкажіть про роботу пунктів на кордоні з Кримом. Які там зараз складнощі?

Є проблема з тим, що можливий перехід на нашу територію людей з метою шпіонажу тощо. От у нас 2-3 дні тому був випадок, коли в Одесі в центр комплектування прийшли призиватися люди, а коли копнули глибше, виявилось, що вони взагалі в Криму воювали на тій стороні. Одного з них там призвали, батько у нього в «ДНР» воює... Ці люди до нашого центру комплектування прийшли з конкретною метою. Ми передали їх до Служби безпеки.

Це, можливо, шпигуни чи диверсанти...

в нас немає достатньої кількості техніки, щоб ефективно контролювати кордон з Кримом, зокрема й на воді. Не вистачає катерів та іншого обладнання.

Завдяки матеріальній допомозі іноземних партнерів, вважаю, що ми для патрулювання достатньо забезпечені. Ви ж бачите, скільки техніки нам надали...

А чи достатньо її на Азовському морі?

Достатньо, але хочемо наступного року розпочати оновлення корабельно-катерного складу.

Що ви маєте на увазі?

Замовимо будівництво нових кораблів та катерів. Просимо на це понад 900 мільйонів гривень. Зараз у нас вже є нові катери UMS-1000 з водометами – не з гвинтами, тому що дуже багато сіток, і коли катери ходять, вони потрапляють на ці сітки...

Браконьєрські сітки?

Так. Це теж, до речі, стаття, за якою ми працюємо – порушення правил вилову водних

і морських ресурсів. Ми ведемо оперативно-розшукову діяльність щодо браконьєрів, багато затримуємо. Таким чином у нас опинилися дві трофейні шхуни, колись ми у браконьєрів їх відсудили, зараз шхуни у нас на службі, патрулюють кордон.

У 2014 році у Маріуполі один прикордонник розповідав мені, що немає по морю демаркаційної лінії з Росією.

Це стосується Азовського моря. Воно є морем внутрішнього користування Росії та України. Тому там не те що демаркаційної, навіть делімітаційної лінії немає. Переговори щодо позначення кордону велися з 1996 року, відбулося 36 раундів перемовин, але це не привело до бажаного результату. І зараз ми в Азовському морі орієнтуємося на лінію, яка визначена Президентом ще у 1999 році. Росія цю лінію не визнає.

А наскільки близько чужий катер має підійти до нашого берега, щоб прикордонник міг чи мусив би застосовувати зброю?

Треба розуміти, що це за катер, з якою метою йде.

Військовий. Може й приховує він це, але ви припускаєте, що військовий.

Взагалі, завжди викликається на перемовини: з якою метою, куди слідуєте...

А вони мовчать!

Якщо мовчать в територіальних водах, то так ми затримували ці турецькі шхуни. Розумієте, в Чорному морі кордон визначений, і він проходить на відстані 12 морських миль

від берега. А в Азовському – інші правила, бо, кажу ж вам – це море внутрішнього користування. І вже, якщо корабель не йде на контакт, то ми б'ємо тривогу і повідомляємо ВМС, починаються бойові дії. **Наскільки велика ймовірність того, що російяни висадять десант з моря десь у Запорізькій області? Наприклад, в районі Бердянська, Приморська, Кирилівки...**

Ми патрулюємо узбережжя на катерах. Плюс – ми розгортаємо систему раннього виявлення, яка дозволяє бачити море на десятки миль.

Петре Олександровичу, а під час окупації Криму чи Донбасу ви багато втратили морської техніки?

Ні. У нас тільки один був підбитий катер – 31 травня 2015 у Маріуполі. Тоді ще четверо наших, на жаль, загинули. А з Криму ми вивели взагалі всю техніку.

На відміну від Міністерства оборони. А завдяки чому?

Завдяки прийнятим рішенням керівного складу.

Рішення приймалися тут, у Києві, чи там на місці?

На місці була віддана команда командирами загонів. І всі виходили. З Криму ми вивели понад 60 одиниць своєї морської техніки. І навіть вивезли більшу частину особових справ офіцерів. Наприклад, командиром Сімферопольського загону був Сергій Косік. Зараз він начальник регіо-

нального управління в Одесі. Сьогодні вже генерал-лейтенант, отримав орден Богдана Хмельницького. Валерій Курніков, Олег Костур, Юрій Лошак, Владислав Смірнов та багато інших – ті, хто не розгубився та поїв за собою інших.

Стосовно ситуації на кордоні з Придністров'ям. Відкрито спільний українсько-молдовський пункт пропуску «Кучурган». Розкажіть про це.

Та це реальний прорив українсько-молдовських стосунків. Це збільшить товарообіг між країнами та допоможе Молдові більш ефективно слідкувати за своїм кордоном. Підприємцям з Молдови тепер не потрібно об'їжджати Придністров'я, вони можуть пройти митне оформлення в пункті пропуску «Кучурган». Це зручно і для громадян. Адже тепер вони проходять паспортний контроль лише раз – коли в'їжджають у Молдову.

А таким спільним буде лише один пункт «Кучурган»?

«Кучурган» – це пілотний проект. Під час нещодавнього візиту Прем'єра до Молдови ми з моїм молдовським колегою підписали угоду – будемо поширювати цей досвід і на інші пункти пропуску Придністров'я. Ми домовилися про спільне патрулювання.

Щодо вантажів. Я чув нещодавно, як у Харківській області на кордоні знайшли цілий підпільний нафтопровід. Про те, наскільки

Скільки вже вилучили?

Кожен місяць не менше 3-4 фур. Це з початку року – понад 7,5 мільйона пачок цигарок.

Поговоримо про боротьбу з корупцією. Скільки у прикордонника середня зарплата?

Мінімальна – 7 тисяч у контрактника. Середня – близько 13,5 тисяч.

А з 1 січня у вас зарплати виростуть.

Так. Прикордонники на першій лінії в зоні АТО мінімально будуть отримувати 17 тисяч гривень. А в другій половині 2018 – до цієї суми ще додається 2,5 тисячі. Також у 2018 хочемо до 17 тисяч підняти зарплатню нашим спецпризначенцям.

А у вас яка зарплата?

У мене – достатня.

Я подивилася вашу декларацію про доходи. Ніякої нерухомості немає. Лише гараж та дві автівки. Де ви живете?

Я вже четвертий рік із сім'єю мешкаю в службовому гуртожитку.

А чому службове житло не отримаєте?

Коли мене призначили на посаду в Києві, резервного фонду вже не було. Зараз відомство зводить багатоквартирний будинок у Києві. Думаю, що там отримаю... Я вже розумію, що створю певний дискомфорт для сімей військовослужбовців, мешкаючи в гуртожитку (сміється).

Честь віддають, коли в капцях там у коридорах зустрічаєтесь?

Я їду на роботу, коли ще всі сплять, а приходжу, коли вже всі сплять. Іноді залишаюся тут ночувати – навіщо в дві години ночі їхати, аби о шостій ранку вставати? У нас сьогодні таке бурхливе життя, що за день всього не встигаєш.

Починали ж про корупцію. Вам або підлеглим якісь непристойні пропозиції роблять? Наприклад, чи кажуть вам якісь політики: «Давай будемо цей нафтопровід тягти разом!». Бо люди, які тягнуть нафтопровід або возять незаконні фури, стовідсотково мають домовленості з державними та правоохоронними органами.

Я взагалі намагаюсь не спілкуватися з бізнесменами. Моє коло спілкування – це більше правоохоронці та близькі друзі.

А народні депутати, співробітники Адміністрації Президента не приходили з такими пропозиціями?

Ні. Раніше у мене була посада – директор департаменту оперативної діяльності. А вона вимагала мінімум публічності.

Про ситуацію навколо колишнього президента Грузії Саакашвілі ще хочемо розпитати. Скажіть, як це ви його пропустили в Україну? Кажуть, що Петро Олексійович Порошенко рвав, метав, проводив розбір польотів, був дуже обурений тим, що пропустили.

контрабанда цигарок розповсюджена, всі знають. Скажіть, все ж таки ми здатні зупинити контрабанду? Чи через велику рентабельність цього «бізнесу» очікувати на це не варто?

Дам фактаж. У 2013-2014 роках європейські колеги за рік затримували 11-12 фур цигарок. А після наших відповідних заходів, у 2015-2016 це були вже навіть не фури – з початку року вони затримали лише 600 коробок. А ми лише створили з європейськими колегами спільну систему протидії контрабанді. Це набагато ефективніше, враховуючи, що сьогодні наші підрозділи на західній ділянці укомплектовані на 50-60%. Це свідчить про те, що наші колеги нам довіряють.

Чому?

У нас укомплектовані повністю підрозділи на сході. Ми максимум віддаємо туди. Комплектуємо, в тому числі, за рахунок персоналу з інших ділянок. Тому виникає така ситуація. От і питання – як може прикордонний підрозділ ефективно протидіяти контрабандистам, якщо він укомплектований лише на 50%, а ділянка кордону довжиною кілька десятків кілометрів? Це, до речі, ще один аргумент, чому потрібно підвищувати щільність підрозділів на кордоні, про що ми вже вели мову. Минулого року ми створили нові оперативні розшукові підрозділи і ефективність протидії контрабанді цигарок збільшилася в рази.

Петро Олексійович сказав, що прикордонники – молодці. Я не знаю, з ким він провів розбір польотів. Головне було не допустити кровопролиття.

Однак кров пролилась – постраждали ж були.

Провокація не вдалася. Якщо ви дивилися відео, прикордонники взагалі стояли лікоть до ліктя. Жоден з моїх підлеглих не реагував на силові провокації.

Мені здалося, що це якась гра: облаштували цей пункт «Краківець» так, що не прорвався б не тільки Саакашвілі, там і Гітлер би не пройшов, і тут – бах! – він приїжджає на пункт «Шегині», який поруч. І нібито ніхто не знає, що він може такий хитрий обхідний маневр зробити.

Ми послали усі пункти пропуску на цій ділянці. Однак це не було через Саакашвілі. Ми просто розуміли, що при великому скрупченні людей існує велика ймовірність провокацій.

Спрацювала розвідка прикордонна, повідомила, що він їде на «Шегині»?

Звичайно, все знали. Це можна було відслідковувати і в режимі онлайн окремих телеканалів.

І не змогли все ж таки попередити?

Чому не змогли? Поясню. Люди в натовпі ділилися на три категорії: перша – це реальні бойовики, їх там близько 30 осіб було, ми їх всіх встановили.

Затримали?

Встановили особи. Взагалі, ми на сьогодні ідентифікували понад 350 людей, які так чи інакше брали участь у цьому безладі. З них близько 30 бойовиків, які реально беруть участь у подібних акціях, це силова підтримка за гроші. Друга категорія з натовпу – горлопани, які в натовпі кричать: «Вперед!» Ну і третя категорія – це прості громадяни, які або були обмануті політиками, або яким було просто цікаво. Хтось із другої категорії, швидше за все, і спровокував дзвінок на 102 про замінування. Це і призвело до різкого підвищення напруги, яка спричинилася до прориву у пункт пропуску. Коли повідомили про замінування, ми що мали зробити? Проводити комплекс заходів, передбачений за командою «Набат». А це передбачає звільнення пункту пропуску від людей та транспортних засобів. Ми викликали фахівців. Вони повинні були перевірити периметр – такий порядок. До речі, пункт пропуску «Шегині» розташований не в полі, а в населеному пункті. Це – закінчення вулиці, з обох сторін будинки, що також обмежувало нас у використанні сил та засобів. А за межами пункту пропуску, в населеному пункті за правопорядок відповідають вже інші правоохоронні органи. В результаті з нашого боку, підкреслюю – не з польського, а з нашого, до пункту пропуску увірвалися

емоційно підігріті провокаторами люди, які забезпечили для групи на чолі з Саакашвілі незаконний перетин кордону.

Я не розуміла. Ну прорив же кордону реально був...

Ні. Це було порушення режиму перетину в пункті пропуску. Забіг народ, з нашої сторони! Народ чий? Німецький? Польський? Російський? Народ – український. І мені доповів Єгоров: «Що робити? Зброю застосовувати, вверх стріляти?».

Хто такий Єгоров?

Начальник регіонального управління, який безпосередньо спілкувався з паном Саакашвілі.

За такою логікою, завтра український народ може так і Путіна завести. На Донбасі багато громадян України просили Путіна ввійти...

Давайте не будемо плутати європейський кордон з російським. Там би ми застосували зброю. Пригадайте ситуацію на польському пункті пропуску, коли тамтешній прикордонник підійшов до чисельної групи супроводження Саакашвілі, сказав: «Відійдіть назад», і усі мовчки і покійно відійшли за шлагбаум. Це була вимога одного прикордонника! Чому європейського прикордонника треба слухати, а українського – ні? Український, він хіба ворог, чи з іншої планети? Невже його можна безкарно бити?

Кримінального кодексу України – це незаконне переправлення осіб через державний кордон. І вони всі або під домашнім арештом або заарештовані на терміни до 60 діб. Можливо, підозра буде оголошена ще кільком громадянам.

Яким є процесуальний статус соратника Саакашвілі Давіда Сакварелідзе?

Наскільки мені відомо, підозрюваний. Йому запобіжний захід не обирали.

Це може мати вигляд політичного переслідування команди Саакашвілі.

Чому Саакашвілі з бойовиками можна через кордон ходити, а бабусі з помідорами не можна? За минулий рік ми оголосили підозру за організацію незаконного переправлення через кордон приблизно 108 особам. Чим Сакварелідзе відрізняється від інших 108 осіб? Перейшов незаконно? Відповідай. У нас всі депутати самі прийшли і сказали: «Давайте, оформлюйте на нас протоколи про незаконний перетин кордону». Ми оформили.

Хто саме з нардепів прийшов?

Всі, хто незаконно перетнув кордон.

Самі?

Так. Журналісти прийшли, навіть іноземні, не буду називати їхні імена.

Всі журналісти прийшли самі?

Ні, звичайно. Переважна більшість. Суд їм присудив штраф. Понад 30 протоколів на сьогоднішній день ми оформили. Зараз го-

Прикордонники на першій лінії в зоні АТО мінімально будуть отримувати 17 тисяч гривень. А в другій половині 2018 – до цієї суми ще додається 2,5 тисячі. Також у 2018 хочемо до 17 тисяч підняти зарплатню нашим спецпризначенцям.

Вся ця історія нагадувала великий цирк.

Ніякого цирку не було. Що мали робити прикордонники? Стріляти?! Стаття «Незаконний перетин кордону» у нас декриміналізована. Скажіть мені, чи можна при адміністративному порушенні на «мирному кордоні» застосовувати зброю? Мені б довелося відповідати, якби прийняв таке рішення. При будь-якому розвитку подій в цій ситуації воно було неадекватним загрозам.

А хто взагалі керував операцією з не пропущення Саакашвілі в Україну? Був єдиний штаб?

У нас штабу не було. Я відправив на кордон першого заступника. Сьогодні вже п'ятьом особам оголосили підозру за статтею 332

туємо протоколи 24 громадянам за п. 10 статті 185 Адмінкодексу – це злісна непоправа представнику правоохоронних органів.

А що з самим Саакашвілі?

Він той, кого незаконно через кордон перемістили. Це ж позиція статті. Так законодавець визначив. Якби він був той, хто переміщував когось, ми б сказали, що він – організатор. Це була б уже інша стаття та інша відповідальність. На 24 жовтня призначено черговий розгляд справи про незаконний перетин ним державного кордону України. Цього разу вже в Апеляційному суді за скаргою, яку подали його адвокати. **К**

Спілкувалися

Ірина Ромалійська, Юрій Бутусов

БІОМЕТРИ

«OPEN SPACE»

Безвізовий режим став для українців реальністю. Довгоочікувана подія одразу викликала шалений ажіотаж серед охочих отримати біометричний паспорт. Це і стало причиною черг в усіх структурах, які пропонують послугу з оформлення цього документа.

Від початку 2015-го закордонний біометричний паспорт отримали 5,5 млн українців. Станом на кінець жовтня майже 300 тисяч громадян ним скористалися. І хоч на прикордонних пунктах пропуску особливого пошавлення не спостерігається, все ж безвіз стрімко увірвався в наше життя і додав свої корективи.

Одні раділи і планували подорожі на літо, інші ставилися до події з недовірою. Мовляв, усі документи, які потрібно було здавати на візу, тепер треба везти із собою. Дехто навіть журився, аби прикордонники не довідалися про заборгованості в ЖЕКУ, і це не стало б причиною відмови у в'їзді на територію іншої держави. Інші їхали за звичною процедурою – з паспортами старого зразка та вже відкритими візами. Як говорить народна приказка: «Скільки людей, стільки й думок».

ВАРІАНТИ

Відповідно до чинного законодавства, паспорт громадянина України для виїзду за кордон можна оформити лише особисто і тільки в одній з трьох установ: територіальному підрозділі міграційної служби, Центрі надання адміністративних послуг (ЦНАП) або у центрі «Паспортний сервіс» державного підприємства «Документ».

У підрозділах ДМС оформлення біометричного паспорта за стандартною процедурою обійдеться у 557,32 грн, а за прискореною – 810,32 грн. У сервісному центрі «Паспортний сервіс» за нетерміновий і терміновий закордонний біометричний паспорт доведеться заплатити на 400 грн дорожче, – 957,32 грн і 1210,32 грн відповідно.

Прес-секретар ДП «Документ» Володимир Поліщук пояснив, куди розподіляються до-

даткові кошти: «Паспортний сервіс – державно-комерційне підприємство, яке працює під контролем міграційної служби та належить до великих платників податків. 400 грн розподіляються наступним чином: 50% – утримання (зарплата працівників, оренда приміщення), 10% – розвиток (відкриття нових центрів), 40% – податки. У 2014 – 2016 рр. загальна сума виплачених державних дивідендів та внесених до бюджету платежів становило близько 160 млн грн».

– Сума цілком обґрунтована, – продовжує представник ДП «Документ», – у 2013-му ми відкрили перший прозорий центр обслуговування громадян, вивчивши іноземний досвід. На той час в Україні працювали підрозділи лише державної міграційної служби – спадщини від Радянського союзу із не зручними умовами і непривітним персоналом. А також безліч сірих посередників та шахраїв, які шукали корупційних можливостей. Сьогодні в Україні відкрито вже 25 наших центрів, майже у всіх великих містах. Їх стиль оформлення однаково прозорий, діючий за принципом відкритого простору «Open space». При наявності фронт- і бек-офісів ми створили такі умови, щоб людина зручно і швидко могла зробити документи, не шукала посередників, не думала, кому дати хабар, аби швидше оформити паспорт. Наші центри забезпечені усім необхідним обладнанням, питною водою, сучасними меблями, кондиціонерами, системою електронної черги, платіжними і банківськими терміналами, загальнодоступним Wi-Fi. До речі, біометричний закордонний паспорт із номером 1 у ДП «Документ» отримав Президент України, – наголосив Володимир Поліщук.

КА

Щодо відділень ДМС. У деяких із них є можливість записатися в електронну чергу на зручний час, але не раніше, ніж за два тижні за посиланням <http://dmsu.gov.ua/online> або через термінали у відділеннях ДМС. Завдяки такій системі місце у черзі не купити, треба усе робити особисто, інакше талон буде анульований. На сайті Державної міграційної служби нові дати для запису в електронну чергу з'являються кожного дня опівночі, тож щоб не прогавити момент записуватися варто саме в цей час. Також можна зайняти місце у живій черзі, у ЦНАП так само. Для цього краще прийти рано вранці, тоді є шанс цього ж дня достоятися. Коли нарешті дістаєшся до столу працівника, подаєш йому усі потрібні документи. Працівник вводить ваші дані в електронний термінал і відправляє на фотографування та сканування біометричних даних. Після цього вам дають виписку про те, що прийняли документи, записують ваш номер мобільного телефону, на який протягом двадцяти (або семи, якщо терміново) днів має прийти SMS про готовність паспорта. Його потрібно буде забрати, маючи при собі внутрішній паспорт у відділенні ДМС, ЦНАП чи відділенні ДП «Документ», залежно від того, де подавали документи. Насправді ж терміновий паспорт сьогодні друкуються місяць, звичайний – два чи два з половиною. Чому?

ПОТРІБЕН ЧАС, АБИ ЗВИКНУТИ ДО НОВИХ ПРАВИЛ І НАВЧИТИСЯ КОРИСТУВАННЮ НАДАНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ. ТУТ ДУЖЕ ВАЖЛИВО, АБИ УКРАЇНСЬКА ВЛАДА САМА МОГЛА АРГУМЕНТОВАНО ВІДПОВІДАТИ ЗА ЗМІНИ В КРАЇНІ. А НАРОД РОЗУМІВ, ЩО КОЖНА ВІДМОВА ПРИКОРДОННИКІВ ПРИ В'ЇЗДІ НА ТЕРИТОРІЮ ШЕНГЕНУ МОЖЕ СТАТИ ПРИЧИНОЮ ТИМЧАСОВОГО ЗУПИНЕННЯ БЕЗВІЗУ.

ЗАТРИМКИ

Виготовлення біометричних паспортів для громадян України затримують через те, що ДП «Поліграфічний комбінат «Україна» не встигає їх друкувати.

Станом на 5 липня 2017 року в Україні оформлено понад 4 млн біометричних паспортів для виїзду за кордон, з них майже 1,7 млн – у 2017 році. Через поєднання двох факторів – сезонного зростання попиту та ажіотажу через запровадження безвізового режиму України з ЄС. Зі свого боку, Державне підприємство «Поліграфкомбінат «Україна» у ці дні максимально збільшило свої виробничі потужності – на 35%, що дозволило у червні 2017 року виготовити та персоналізувати на замовлення Державної міграційної служби 300 тис. документів. Це втричі більше ніж за аналогічний період минулого року.

Розуміючи цю проблему, Уряд виділив кошти на закупку додаткової системи з персоналізації паспортів, що збільшить загальну виробничу потужність з персоналізації бланків паспорта громадянина України для виїзду за кордон більше ніж у два рази.

Поліграфічний комбінат «Україна» за погодженням із Міністерством економічного розвитку та торгівлі України уклав контракт на постачання компанією IAI industrial systems B.V. (Нідерланди) високотехнологічного сучасного обладнання з персоналізації Bookmaster One. Виробнича потужність обладнання становить до 500 документів на годину.

Відповідно до умов контракту запланована дата введення обладнання в експлуатацію – січень 2018 року.

А поки можемо спостерігати наступну статистику. За даними ДМС, на початку літа щодня видавали 17 тисяч паспортів, в середині літа – до 25 тисяч, у вересні через закінчення сезону літніх відпусток – до 11 тисяч. Сподіваємося, що вже під час зимових канікул, із додатковою системою з персоналізації, видача паспортів прискориться.

З ДОВІДКИ КОРДОНУ

Потреба в біометрії виникла після терактів 11 вересня 2001 року у США. Біометричні паспорти набувають все більшого поширення у світі. Відповідно до інформації Всесвітньої організації цивільної авіації (ICAO), понад 90 країн із 193 держав-членів ООН видають такі документи, при цьому ще більше 20 держав готові запровадити такі паспорти найближчим часом.

За даними ICAO, більше 15 країн використовують автоматизовані контрольні-пропускні системи для власників електронних паспортів. Щоб пройти процедуру паспортного контролю, мандрівник може скористатися «електронними воротами», які в автоматичному режимі збирають його біометричні дані з інформацією, що зберігається на чипі документа.

ТЕРМІНОВИЙ

Насправді людей попереджають про затримки у всіх трьох структурах виготовлення біометричних паспортів і не радять купувати квитки до отримання документів.

Проте мандрівникам, які вже мають квитки та бронь на житло, радять надіслати підтвердуючі копії на адресу ДМС – hotline@dmsu.gov.ua. Міграційна служба передає цю інформацію «Поліграфкомбінату». Втім, навіть у такому випадку гарантії ніхто не дасть. У пріоритеті на позачерговість – листи із серйознішими обґрунтуваннями.

– Є відповідна форма написання листа від імені Голови державної міграційної служби або Генерального директора нашого підприємства на «Поліграфкомбінат «Україна», – говорить прес-секретар ДП «Документ», – де ми вказуємо людину, якій терміново треба отримати паспорт і додаємо докази. Свідоцтво про смерть родича за кордоном, направлення на лікування, серйозне відрядження у садівників, журналістів або ж оплачений туристичний тур. Як правило, така схема працює.

ІДЕНТИФІКАЦІЯ

Офіційно для оформлення біометрики потрібен лише внутрішній паспорт та ідентифікаційний код. Однак такі правила діють не для всіх. У переселенців можуть затребувати додаткові документи.

Українцям, які отримали внутрішній паспорт у Криму, Донецькій чи Луганській області, додатково необхідно надати ще підтвердуючі документи для ідентифікації. Водійське чи пенсійне посвідчення, диплом про закінчення вузу, свідоцтво про одруження тощо. У ДМСУ пояснюють, що діють відповідно до чітких інструкцій, прописаних в постанові уряду № 152, яку ухвалили ще в травні 2014 року. Тобто всіх, хто подає документ на отримання біометричного паспорта, міграційна служба ідентифікує, звіряючи з формою номер 1 – паперовим бланком, який зберігається за місцем реєстрації громадянина.

– Доступу до таких бланків громадян, які зареєстровані на непідконтрольних Україні територіях, у нас немає. Тож у такий спосіб не можемо їх ідентифікувати. А тому просимо

принести додаткові документи, аби можна було перевірити інформацію за відомими інформаційними системами, – пояснив прес-секретар Державної міграційної служби України Сергій Гунько.

За його словами, чим більше додаткових документів людина може зібрати, тим швидше зможе отримати свій біометричний паспорт.

Скільки вже біометричних закордонних паспортів отримали мешканці окупованих територій невідомо. Відповідно до інформації, яка вноситься до баз даних відомостей про осіб, які перетнули державний кордон України, персонал Державної прикордонної служби України не здійснює облік осіб за їхнім статусом. Також ДПСУ зазначає, що українці, які мешкають на непідконтрольних уряду територіях східних областей і отримали біометричні закордонні паспорти громадян України, можуть їздити до Європи без віз на рівних умовах з мешканцями інших регіонів країни. Те саме стосується і громадян України, які живуть у Криму.

Потрібен час, аби звикнути до нових правил і навчитися користуватися наданими можливостями. Тут дуже важливо, аби українська влада сама могла аргументовано відповідати за зміни в країні. А народ розумів, що кожна відмова прикордонників при в'їзді на територію Шенгену може стати причиною тимчасового зупинення безвізу. Станом на кінець жовтня зафіксовано 61 такий випадок. Відмови у перетині кордону через недбало зібрані документи, неадекватну підготовку до поїздки чи спробу провезти зайвий блок сигарет поповнюватимуть негативну статистику. Кожен новий скандал, пов'язаний із корупцією в українській політиці чи на кордоні додаватиме аргументів російській пропаганді та скептикам. Безвіз – це не квиток у щасливе життя, а наш іспит на відповідальність. К

НАТАЛІЯ УСТЬЯНЦЕВА

Настала холодна пора, і, як заявляють урядовці, наша країна готова до опалювального сезону. Однак події, що відбуваються в українській вугільній галузі, викликають серйозні занепокоєння і змушують замислитися про задоволення майбутніх енергетичних потреб.

У березні цього року РНБО офіційно заборонила ввезення через лінію розмежування вугілля, видобутого на території Донбасу, тимчасово неконтрольованій урядом України. Це сталося після запровадження окупаційною владою «зовнішнього управління» на підприємствах, які до цього працювали в українському правовому полі. Україна дотримувалася принципової позиції, оскільки поставки вугілля на умовах бойовиків і їхніх московських кураторів означали б пряме фінансування терористів. Із початком блокади ОРДЛО уряд запровадив надзвичайний стан в електроенергетиці, який скасували лише в середині липня. До блокади Україна купувала вугілля в ОРДЛО за демпінговими цінами, адже більше ніхто не хотів з цим мати справу, щоб не потрапити під санкції. За нинішніх умов з позиції невизнаних республік, іншого шляху, аніж експортувати його до Росії, годі й шукати. Проте в останній і свого вугілля вдосталь. Певна річ, воно «повертається» назад в Україну, а також його реалізують в інших державах, щоправда за вищою ціною. У будь-якому разі обидві ці операції розцінюють як контрабанду, що збагачує з одного боку – терористів, а з іншого – країну-агресора.

ВІДТІНКІВ УКРАЇНСЬКОГО ВУГІЛЛЯ

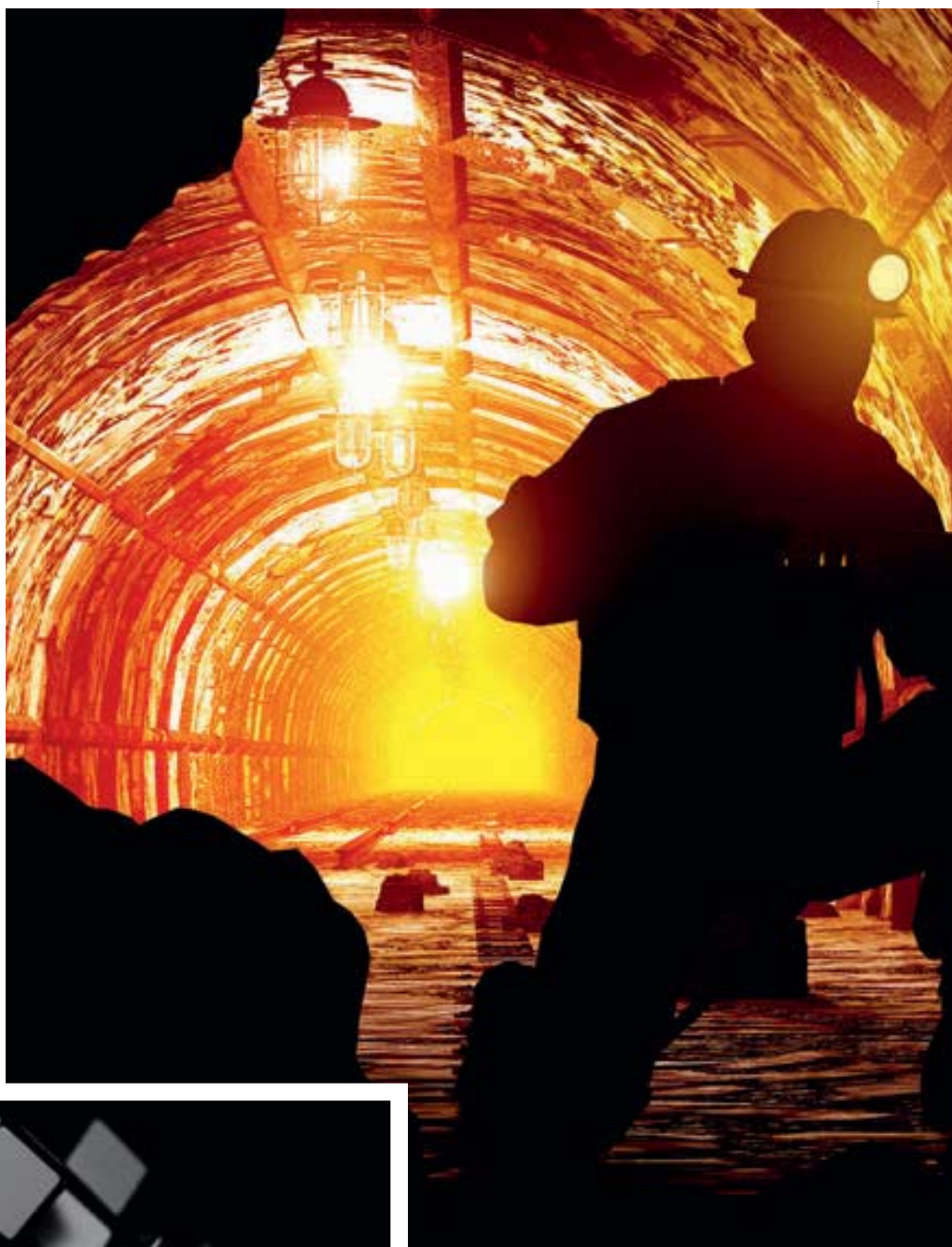
ВИМУШЕНЕ РІШЕННЯ

Внаслідок блокади Україна втратила контроль над усіма антрацитовими шахтами. Скориставшись ситуацією, терористи «націоналізували» вугледобувні підприємства, перевівши їх під юрисдикцію невизнаних «республік». Тож зараз ми не можемо ні доставляти, ні купувати антрацит за нижчими від ринкових цінами у себе під боком, натомість імпортуємо за світовими. До блокади Україні на потреби теплової генерації потрібно було близько 24,5 млн тонн вугілля на рік. З цього обсягу 9 млн тонн припадає на антрацит (марка А), який добували на тимчасово непідконтрольній території, решта – газові марки, що видобувають на контрольованій території.

Проблема, яка постала перед енергетиками, полягає в тому, що забезпечення українських ТЕС вугіллям марки А, поклади якого знаходяться в ОРДЛО, і під який запроєктовані більшість з них, опинилося під загрозою. Світовий ринок антрациту досить обмежений і не має значних обсягів вільної сировини. Крім того, актуальна ринкова ціна на антрацит значно перевищувала ціну, встановлену НКРЕКУ (Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг), в 2 тис. грн за тону, досягаючи і 3 тис. грн.

Щоб позбутися енергетичної залежності від ОРДЛО державні й приватні компанії, що виробляють тепло, почали шукати можливості або імпортувати антрацит, або переобладнувати частину своїх ТЕС на газове вугілля, яке є на контрольованій території України – в західному і центральному районах Донбасу, а також у Львівсько-Волинському вугільному басейні.

За словами міністра енергетики України Ігоря Насалика, протягом двох років планується переведення всіх антрацитових ТЕС

на газове вугілля. Однак видобуток марки «Г» в Україні ледь покриває поточні потреби енергетики. Тому паралельно з імпортом антрациту Україна стикається з необхідністю імпорту навіть марки «Г» (раніше її завозили невеликими партіями).

Експерти вважають, що зараз єдиний вихід – розвивати власний видобуток вугілля. Однак розробка нових родовищ – віддалена перспектива. Поки ж Україна змушена купувати свій же антрацит у Росії за завищеною ціною, фактично фінансуючи бойовиків.

ЗАКУПКИ У АГРЕСОРА

У першому півріччі, за даними Держстату, понад половина імпортного вугілля надходила до України з Росії.

Поряд із африканським та американським значні обсяги вугілля українські електрогенеруючі підприємства отримують з РФ, що становить близько 62% від імпорту. З Росії торік

НАВІТЬ НЕ КУПУЮЧИ ВУГІЛЛЯ У РОСІЯН, А ЗАМОВЛЯЮЧИ КОРАБЛІ З ЦИМ ПАЛИВОМ ЗІ США АБО ПАР, МИ ВСЕ ОДНО ДАЄМО МОЖЛИВІСТЬ АГРЕСОРУ ЗАРОБЛЯТИ. ТІЛЬКИ-НО МИ ЗАБИРАЄМО НА СЕБЕ ПІВДЕННОАФРИКАНСЬКІ АБО АМЕРИКАНСЬКІ ОБСЯГИ, ДЕСЬ У СВІТІ УТВОРЮЄТЬСЯ ДЕФІЦИТ, ЩО ПОКРИВАЄТЬСЯ РОСІЙСЬКИМИ ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ.

надійшло продукції на 906 млн доларів. При цьому середня ціна за рік становила 85 доларів за тону. Інше питання, яке саме вугілля купуємо. Оскільки експерти припускають, що Україна «імпортує» саме те паливо, що вивезене контрабандою з територій, контрольованих угрупованнями «ЛНР» та «ДНР», до РФ.

У 2016 році до РФ нелегально постачався антрацит лише з «націоналізованих» державних шахт. Вугілля з підприємств української юрисдикції у той час легальним чином відвантажувалося на підконтрольну уряду територію. А в 2017 році нелегальні поставки до РФ поповнив видобуток підприємств, де в березні бойовики запровадили «зовнішнє управління».

За перше півріччя 2017 року Україна імпортувала з Росії антрациту більше, ніж за весь 2016-й. Потоки контрабандного вугілля пішли через територію країни-агресора, тим самим покращуючи її зовнішньоторговельне сальдо. Завдяки економічній блокаді Донбасу

Росія стала заробляти більше на експорті антрацитового вугілля, причому не тільки в Україні, але і в цілому в світі.

За даними Держслужби статистики, за перше півріччя 2017 року ми імпортували 826 тис. тонн антрациту, з них 91% – з Росії. За це ми заплатили країні-агресору більше \$70 млн, а за весь 2016 рік сума аналогічних платежів становила \$45,8 млн. До речі, за весь минулий рік частка антрациту з Росії становила всього 61%.

У будь-якому разі, контрабандне вугілля стає складовою енергетичного ринку Росії. Тож Україна купує у неї частину надлишку, який з'явився, зокрема, через агресію проти нас.

ПОБІЧНИЙ ДОХІД

Навіть не купуючи вугілля у росіян, а замовляючи кораблі з цим паливом зі США або ПАР, ми все одно даємо можливість агресору заробляти. Тільки-но ми забираємо на себе південноафриканські або американські обсяги, де в світі утворюється дефіцит, що покривається російськими постачальниками. За даними консалтингової компанії IHS, світовий експорт антрациту в першому півріччі цього року становив 10,6 млн тонн (+9% до аналогічного періоду попереднього року), в тому числі поставки з Росії виростили на 29% (або +1,8 млн тонн) до 8,2 млн тонн і стано-

вили більше 75% всього світового експорту. За приблизними підрахунками, це принесло країні додатково не менше \$168 млн. Не виключено, що частину цього вугілля реалізовано Україні. Приріст експорту, швидше за все, стався саме за рахунок окупованого Донбасу, звідки збувати вугілля в Україні стало формально неможливо. У серпні інформагентство Reuters опублікувало матеріал, згідно з яким російське Міненерго визнало, що основний обсяг вугілля, яке надходить з підконтрольних сепаратистам територій сходу України, відправляється на експорт транзитом через Росію. І лише невелика частина вугілля з Донбасу споживається всередині РФ електростанцією в Ростовській області, що належить «Газпрому». Потреби у цьому виді палива з непідконтрольної українському уряду території Донецької та Луганської областей у енергетичній системі РФ немає, бо внутрішнє споживання вугілля в Росії знижується, а його видобуток і експорт зростає щороку.

ПРИКРА СИТУАЦІЯ

Нещодавно стало відомо, що Росія постачає до Польщі видобутий на окупованому Донбасі антрацит. Цю інформацію підтвердила польська влада. Росія щодня краде понад 10 тисяч тонн українського вугілля. З непідконтрольних Україні територій Донеччини та

Луганщини вугілля антрацитової групи напівлегально потрапляє до Польщі, а прибутки від цього отримує, зокрема, так званий лідер терористичної організації «ЛНР» Ігор Плотницький, зазначає Укрінформ з посиланням на польське видання Dziennik Gazeta Prawna.

Вугілля з ОРДЛО потрапляє до Польщі через Росію, де воно отримує сфабрикований сертифікат про походження. Офіційно Росія сприймає це вугілля як імпорт з України. Натомість Україна це вважає контрабандою, оскільки не контролює кордони з Росією, і, відповідно, експорт з ОРДЛО.

Бандити-власники копанок продають антрацит по 22 долари за тону, хоча його офіційна ціна на кордоні з Польщею становить 140 «зелених», – наголошує Dziennik Gazeta Prawna. Видання зазначає, що важко оцінити, скільки вугілля таким чином потрапило і продовжує надходити до Польщі. Підрахунки ускладнює те, що цю схему важко однозначно визнати контрабандною, оскільки заборона експорту з України стосується лише Криму.

Донбаський антрацит, що поставляється в Польщу, має нелегальне або напівлегальне по-

паралельно займаються вивезенням вугілля з окупованих територій. Ці структури і їхні реальні власники – основні бенефіціари вугільної контрабанди.

У березні глава так званої «ЛНР» Ігор Плотницький, заявляв, що підприємства, розташовані на непідконтрольній частині Луганської області, почали поставки вугілля до Криму через Керченську поромну переправу. І нібито між сторонами підписаний контракт на два роки.

Згідно з даними, отриманими liga.net, приблизно 800 тис. тонн антрациту, вивезеного з окупованого Донбасу, поставлено до Туреччини, Італії, Естонії та Грузії.

ВИПРАВДАННЯ ГУМАНІСТИЧНОЮ МІСІЄЮ

А нещодавно і Міненерго РФ визнало той факт, що вугілля з ОРДЛО вивозиться до Росії. «Воно споживається на Новочеркаській станції. І основні обсяги сортового вугілля транзитом через територію Росії йдуть на експорт» – цитує заступника міністра енергетики РФ Анатолія Яновського агентство Reuters.

РОСІЯ ДОПОМАГАЄ БОЙОВИКАМ НА ДОНБАСІ ПРОДАВАТИ ВУГІЛЛЯ НА МІЖНАРОДНИХ РИНКАХ, УНИКАЮЧИ ТОРГОВОЇ БЛОКАДИ З БОКУ УКРАЇНСЬКОГО УРЯДУ.

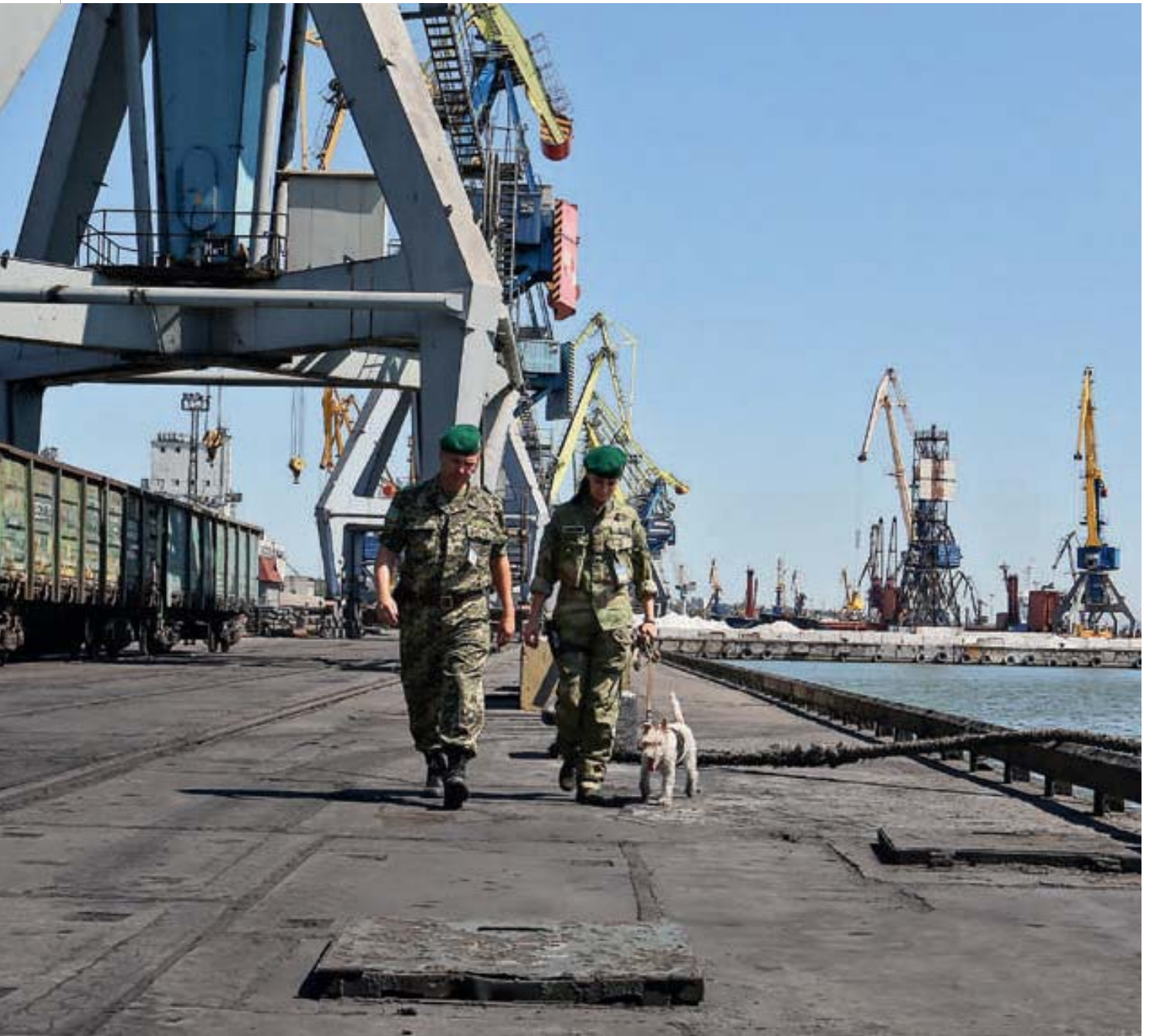

ходження. Щоб очистити експорт і не злякати покупців, у митних документах не вказується виробник палива, а також країна походження, а самі контракти укладаються або з підприємством «Российская железная дорога Логистика», або з офшорною компанією-посередником.

З цього приводу Ігор Насалик зазначив, що склалася дуже прикра ситуація, коли ми купуємо антрацит у США і африканських країн, а Польща – з наших окупованих територій.

Liga.net вдалося відстежити по залізничних накладних та митних деклараціях, що у 2015 році з ОРДЛО до Росії нелегально вивезли близько 1,3 млн тонн антрациту, в 2016-му – 940 тис. тонн. За 9 місяців 2017 року обсяг вугільної контрабанди досяг 890 тис. тонн. Польща – один з найбільших покупців палива, вивезеного з окупованих територій. У 2015 році в цю країну було поставлено близько 32 тис. тонн антрациту з Донбасу, 2016-го – 34 тис. тонн. Аналіз даних російської залізниці, а також митних декларацій ФМС свідчить, що за січень-вересень обсяг поставок до Польщі вже перевищив 93 тис. тонн. Це більш ніж 10% всього нелегального вивезення вугілля з Донбасу за цей період. Його лівову частку постачають російські компанії через залізничну станцію Брест-Малашевич (Білорусь – Польща). Незначні обсяги експортують на адресу польських контрагентів через порти в Ростовській області. Весь донбаський антрацит в Польщу офіційно поставляє АТ «РЖД Логистика», що належить російській залізниці. Насправді це підприємство надає логістичні послуги. За всіма поставками вугілля тримаками контрактів в деклараціях Федеральної митної служби вказані російські компанії, які

Росія допомагає бойовикам на Донбасі продавати вугілля на міжнародних ринках, уникаючи торгової блокади з боку українського уряду, оскільки зусилля з реалізації мирної угоди залишаються марними. Про це пише Bloomberg з посиланням на заступника міністра економіки Росії Сергія Назарова. За його словами, сепаратисти за серпень відправили в Росію близько мільйона тонн вугілля через спільний кордон, збільшивши прибуток для підтримки чотиримільйонного населення відокремлених районів на сході України. Росія повторно експортує це вугілля в треті країни через свої морські порти. Однак незалежно від мотивів, Росія виступає співучасником злочину. Вартість спекулятивної операції з мільйоном тонн вугілля на місяць, а саме таку кількість задекларував Назаров, виходить чималою – близько сотні мільйонів доларів. З кримінальної точки зору – це контрабанда в колосальних масштабах.

ГОДУВАТИ ЧИ АМПУТУВАТИ?

Ситуацію, що склалася довкола вугільної блокади Донбасу, коментує Шон ТАУНСЕНД, спікер Українського Кіберальянсу InformNapalm:

– Поки Міністерство інформаційної політики розробляє наратив стратегічних комунікацій, давайте разом спробуємо розібратися, чи є в Україні стратегія щодо окупованих територій, а здатність взаємодіяти з суспільством залишимо на совісті різних міністерств і відомств. Питання про блокаду Донбасу складне і не може бути вирішене швидко і однозначно. Розглядаючи рішення, прийняті в різний час, завжди потрібно пам'ятати контекст, що в цей час відбувалося, як на територіях, захоплених проросійськими терористами, так і в Україні.

Якщо деякі великі компанії вийшли з окупованих територій практично одразу після початку бойових дій, велика частина бізнесу

залишалася у правовому полі України до кінця 2014 року. Тільки восени 2014 бойовики почали робити перші спроби поставити під контроль хоча б невеликий бізнес. Тобто без перебільшення можна сказати, що в 2014 році практично всі підприємства, що залишилися на окупованих територіях, були українськими де-юре і де-факто. Терористи розуміли, що захоплення великих підприємств призведе до повної їх зупинки і, як наслідок, до соціального вибуху.

Так само хотів би нагадати, що за весь період незалежної України проблеми вугільної галузі так і не були вирішені, і вона існувала в хиткій рівновазі за рахунок дотацій з бюджету, що доходять до одного мільярда доларів на рік. Природно, там, де існує дельта між ринковою та штучною внутрішньою ціною, відбувалося те, що можна м'яко охарактеризувати як приватизацію доходів і націоналізацію збитків. При цьому «просто відмовитися» від збиткової галузі не можна, тому що вона забезпечувала чималу частку валютних надходжень.

На відміну від інших маріонеткових органів «влади» так зване міністерство вугілля і енергетики «ДНР» (МинУГЭ) було сформоване тільки в середині 2015 року. Як нам стало відомо, в Центральному Республіканському «Банку» Росія виділила на галузь 796 млн російських рублів, з яких на діяльність власне міністерства виділено лише 30 млн (500 тис. доларів), а решта грошей призначена для продовження проектів (частина з них була розроблена ще в Україні) із реструктуризації підприємств вугільної галузі.

Реструктуризацією займалися так звані республіканські підприємства бойовиків «Донгіпрошахт» і «Об'єднана дирекція з реструктуризації підприємств вугільної промисловості Донбасу». До кінця 2015 року однойменні ДП і РП (**Прим.: аббревіатури РП – республіканські підприємства бойовиків, українські ж називаються ДП – державні підприємства**) існували паралельно, а структури бойовиків, керовані з Росії, повільно «вросли» у великий бізнес.

І вже в січні 2015 року видано Наказ СБУ від 22.01.2015 № 27 «Про затвердження Тимчасового порядку контролю за переміщенням осіб, транспортних засобів та вантажів вздовж лінії зіткнення в межах Донецької та Луганської областей», а до нього додавався реєстр підприємств, що мають право перевозити вантажі на окупованих територіях. Багато підприємств почали вести

подвійну бухгалтерію, одну – для бойовиків і другу – для України, широко використовували фірми-прокладки з екзотичними назвами, бартер, договори переуступки прав і весь спектр напівкримінальних методів. У зв'язку з чим Служба безпеки порушила справи про фінансування тероризму, але це ніяк не вплинуло на те, що низка ТОВ з'являється в документах знову і знову.

Неможливо в одну мить перебудувати економіку величезної країни, тим більше в цей час вирішувалася інша не менш важлива проблема – подолання залежності від російського газу і забезпечення паливом атомних електростанцій. Тож керівництво нашої країни діяло за принципом «працює – не чіпай». У цій ніші за відсутності прозорості та громадського контролю з'явилися спекулянти. Спроба відізати проблемний регіон призвела б до вихору непередбачуваних наслідків – зрос-

Якщо одна з частин тіла уражена раком, то годувати доводиться і ракові клітини. Або ампутувати, що і спробували повернути Парасюк, Семенченко і Ко. Їхні дії політично мотивовані, однак проблема не тільки назріла, але перетворилася на незагойну гнійну виразку. Ми відстежували вантажопотік на окупованих територіях по днях, і в деякі з них він доходив до 60 тисяч тонн на день тільки через залізничні стики контрольовані СЦКК (Спільний центр з контролю та координації питань припинення вогню та стабілізації лінії розмежування сторін). Колишній голова Луганської ОДА Геннадій Москаль вже в лютому пропонував перерізати комунікації з метою тиску на терористів. Однак у подібних «простих рішень» є побічний ефект. Візьмемо для прикладу Донецьку фільтрувальну станцію (що розташована в «сірій зоні») і стала каменем спотикання через те, що саме вона

Політика щодо окупованих територій неоднозначна, непослідовна і непрозора. Коли найважливіші рішення приймають в останній момент, виникають сумніви, що дотримання формальних правил, таких як сертифікати відповідності або походження, здатне поліпшити ситуацію. Наприклад, взяти сертифікат технологічних і якісних характеристик, випущений УкрНДІВуглебагачення в березні 2015 і дійсний до 2019 року. Він виданий ПАТ ГЗФ «Червона Зірка», але користуватися ним буде ДП «Торезантрацит». На папері все чудово, а насправді – фінансування тероризму. Не кажучи вже про те, що на експорт і реекспорт вугілля це не впливає. Якщо офіційно буде скасований луганський інститут, то російська сторона випише будь-які сертифікати, а різниця у внутрішній і світовій ціні на вугілля зробить подібну операцію прибутковою.

тання кількості біженців, збільшення тарифів, зупинки підприємств на «матеріку» – і все це на тлі війни і нестійкої економіки.

Однак перейдемо, нарешті, з 2015, наприкінці якого частина великих підприємств розділилися на ДП і РП, коли почала накопичуватися заборгованість із зарплати перед шахтарями, залізничниками та багатьма іншими, в рік 2016, коли Росія прийшла на допомогу своїм маріонеткам. У січні 2016-го Міністерство енергетики Російської Федерації підготувало цікавий документ «Оцінка стану вугільної промисловості ДНР», з якого можна дізнатися, що в Україні налічується 270 шахт, з яких 157 знаходяться на окупованих територіях, і тільки 37 з 157 є рентабельними. Росіяни вирішили розрубати цей гордіїв вузол, заклавши більшу частину нерентабельних підприємств і звільнивши понад 30 тисяч осіб. Загальні витрати до 2020 року оцінені в 96 млрд рублів (69 – безпосередньо з російського бюджету). Росія також зацікавлена у тому, щоб Україна продовжувала купувати вугілля у терористів, причому настільки, що готова була, примусовими заходами, скорочувати власний експорт в Україну. І почасти їм це вдалося. Відвантаження за першу половину 2016 показує, як ДП «Макіїввугілля», «ДВЕК», «Торезантрацит» (підприємства терористів) женуть вугілля на «матеріку». В цей час Георгій Тука розповідав про підприємства, які платять податки, «наших людей», які, залишившись без роботи, поповняють лави бойовиків і технологічні ланцюжки. І це правда! Проте тільки одна зі сторін монети.

ВИХІД ІЗ СИТУАЦІЇ – ВІДКРИТЕ ОБГОВОРЕННЯ ЦІЄЇ ПРОБЛЕМИ. ПРЕДСТАВНИКИ РНБО, СБУ, ПРОФІЛЬНИХ МІНІСТЕРСТВ І ВІЙСЬКОВО-ЦИВІЛЬНИХ АДМІНІСТРАЦІЙ ПОВИННІ ВИРОБИТИ ЗАГАЛЬНУ СТРАТЕГІЮ, СПРЯМОВАНУ НА ЦІЛКОВИТУ ВІДМОВУ ВІД ТОРГІВЛІ З АГРЕСОРОМ, ЯКИМ Є РОСІЙСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ І ЇЇ ПСЕВДО-РЕСПУБЛІКИ.

постачає північ Донецька водою і знаходиться у найважливішій для бойовиків горлівській рокаді), там же проходять дві високовольтні лінії 110 кВ від підстанції Макіївська на Авдіївський коксохімічний завод. Намагаючись вибити нашу армію з цієї важливої ділянки, бойовики поставили під загрозу Авдіївку, що залежить від роботи АКХЗ і залишилися без води. І якщо, як показує SurkovLeaks, у Росії вже в 2014 році були плани щодо резервного електропостачання Донецької області з Ростова, то у нас навіть (усвідомлюючи важливість технологічних ланцюжків) торгівлі та логістичні зв'язки залишалися в незмінному вигляді. Пікантності ситуації додає те, що ремонт високовольтної лінії здійснювали бригади ДТЕК, що симетрично заходили з обох сторін.

Коли ціна на вугілля зростає з 50 до 90 доларів, експорт перестав бути оборонним. Навіть з урахуванням того, що потрібно заплатити два мита 5% на боці бойовиків (вони діяли і діють зараз – з будь-якого товару, що перетинає лінію розмежування, терористи отримують свою частку), 20% на стороні Росії, оплатити вартість доставки залізницею і перевалку в порту Таганрога. При собівартості видобутку у бойовиків на рівні 50 доларів подібною пропозицією цікавляться навіть трейдери в Нідерландах.

На момент прийняття указу Президента України від 15 березня 2017 року «Про невідкладні додаткові заходи із протидії гібридним загрозам національній безпеці України», що узаконює блокаду Донбасу, розподіл між станціями, що працюють на вугіллі

антрацитової та інших груп (не обов'язково газових, Центренерго використовує так зване худе вугілля) становив 50 на 50. Електростанції будували в межах єдиної радянської економіки і з прив'язкою до місцевих ресурсів. Блокада є крайнім і популістським заходом, пов'язаним більше з внутрішньою політикою, ніж з економічною доцільністю і довготривалою стратегією. Так, безумовно частину електростанцій можна модернізувати, і перекрити нестачу імпортом не з Росії або її сателітів, але на це потрібен час і гроші. Що одразу ж позначиться в тому числі і на тарифах.

Тому вже в березні, після закономірної проблеми в енергетиці, пов'язаної з блокадою, Кабінет Міністрів України затвердив нові правила переміщення вантажів на неконтрольованих територіях, і до винятку з «блокади» знову потрапили товари, що «забезпечують функціонування і обслуговування або необхідні у виробничому процесі металургійної, гірничозбагачувальної, вугледобувної та енергетичної галузі, об'єктів критичної інфраструктури». Вважаю, що введення ще більш заплутаних і непослідовних правил (порівняно з Указом СБУ від 2015 року) призводить до погіршення ситуації з контрабандою та збереженням хибної практики торгівлі з окупантами.

Вихід із ситуації – відкрите обговорення цієї проблеми. Представники РНБО, СБУ, профільних міністерств і військово-цивільних адміністрацій повинні виробити загальну стратегію, спрямовану на цілковиту відмову від торгівлі з агресором, яким є Російська Федерація і її псевдо-республіки. Слід сформувати список критичного імпорту з усіма угодами з окупантами та терористами. Цей список має бути опублікований з розкриттям обсягів, вартості, всіх господарських суб'єктів, що беруть участь в угодах, і їх кінцевих бенефіціарів. Перед місцевою владою і підприємствами всіх форм власності слід поставити завдання щодо заміщення товарів і послуг з окупованих територій. Щоб через півроку, рік або два ми могли з чистою совістю сказати терористам: «А будете опиратися – відключимо газ. І світло!».

**ВУГІЛЛЯ – НАЙБРУДНІШЕ
ДЖЕРЕЛО ЕНЕРГІЇ. ВУГІЛЬНІ
ЕЛЕКТРОСТАНЦІЇ – ЛІДЕРИ
ЗА ВИКИДАМИ ВУГЛЕКИСЛОГО
ГАЗУ. БІЛЬШІСТЬ ВЧЕНИХ
ЗГІДНІ З ТИМ, ЩО САМЕ ЦІ
ВИКИДИ ПРИЗВОДЯТЬ ДО
ГЛОБАЛЬНОГО ПОТЕПЛІННЯ,
ЗАБРУДНЕННЯ ПОВІТРЯ,
З УСІМА ЙОГО НАСЛІДКАМИ
ДЛЯ ЗДОРОВ'Я ЛЮДЕЙ.**

Щодо решти важелів впливу на зниження залежності від імпортного антрациту, то, на думку фахівців, в Україні необхідно через міжнародні суди в рамках міжнародного права постаратися вплинути на країни, що закривають очі на санкції і дозволяють торгівлю з окупованим Донбасом і анексованим Кримом. Україна повинна створити максимальну кількість юридичних і дипломатичних проблем потенційним «продавцям». У випадку, якщо вдасться довести нелегальний вивіз вугілля, то кращого прикладу доказів фінансування тероризму, які Україна б змогла представити до Міжнародного суду ООН, важко вигадати.

ЧИ ВАРТА ВИЧИНКИ?

Наприкінці травня цього року уряд схвалив вугільну стратегію України, що передбачає повне заміщення антрацитового вугілля до 2019 року. Міністр енергетики та вугільної промисловості Ігор Насалик також висловив сподівання, що всі українські шахти до осені 2018 року вийдуть на беззбитковість.

Однак вже зараз розрив між витратами на видобуток вугілля і його ціною продажу занадто великий. Собівартість видобутку на різних підприємствах коливається в діапазоні від 7 044,81 грн/тонна (ПАТ «Лисичанськвугілля») до 3 820,75 грн/тонна (ДП «Первомайськвугілля»). При цьому середня ціна продажу такого вугілля у квітні становила 1 716,5 грн/тонна, а доходи шахт від його продажу ледь покривають половину витрат на видобуток.

І для того, щоб мрії вугільних реформаторів стали реальністю, потрібно або вдвічі чи втричі знижувати витрати державних шахт, що неможливо без масових звільнень і економії на безпеці шахтарів. Або навпаки – підвищувати вартість видобутого в Україні вугілля, перекладаючи витрати вугільників цілком на плечі споживачів.

НА МАЙБУТНЄ

Вугілля – найбрудніше джерело енергії. Вугільні електростанції – лідери за викидами вуглекислого газу. Більшість вчених згодні з тим, що саме ці викиди призводять до глобального потепління, забруднення повітря, з усіма його наслідками для здоров'я людей.

За останнє десятиліття розвиток відновлюваної енергетики дуже стрімко набрав обертів. Одночасно з її швидким поширенням поступово скорочується вугільна енергетика, а в деяких розвинутих країнах повністю згортається.

Намагаючись забезпечити майбутнє, країни відмовляються від викопного палива. На всесвітній конференції ООН в Марракеші з питань клімату 48 країн відмовилися від використання вугілля і зобов'язалися повністю перейти на відновлювальні джерела енергії до 2050 року. Закриття всіх вугільних електростанцій планують здійснити до 2023-2030 року Великобританія, Франція, Фінляндія і навіть Канада, яка є одним з лідерів з видобутку вугілля.

Наприклад, у США використання вугілля скоротилося з 2006 року до 2014 року з 49 до 33%, – 94 вугільні електростанції були закриті у 2015 році, а інші 41 – у 2016 році. Перший квартал минулого року показав, що нові потужності в США не включали використання вугілля чи мазуту. При цьому, на перший план вийшли відновлювані джерела енергії. Зокрема, було введено в експлуатацію електростанції з потужністю за видами генерації: вітер – 707 МВт, сонце – 522 МВт, біомаса – 33 МВт, міні-ГЕС – 29 МВт.

Міністр економічного розвитку Італії заявив, що до 2030 року італійська економіка може відмовитися від використання вугілля. Парламент Нідерландів проголосував минулого року за скорочення викидів вуглекислого газу на 55% до 2030 року. Фонд національного добробуту Норвегії включив у чорний список більше 15 вугільних компаній. Міністерство енергетики південної Кореї планує поетапно закрити 10 вугільних електростанцій до 2025 року і вкласти \$36,6 млрд у розвиток відновлюваної енергетики до 2020 року. Але найбільш амбітні плани оголосив Китай, який планує закрити близько 500 застарілих вугільних шахт, що дозволить скоротити видобуток викопного палива на 50 млн тонн. До 2020 року Китай вклав 361 млрд доларів у поновлювані джерела енергії.

Не тільки уряди країн, а й багато компаній, відомих бізнес-еліт, найбагатших людей планети приєдналися до політики запобігання змінам клімату шляхом відмови від викопних видів палива і підтримки розвитку чистої енергетики з відновлюваних джерел. Відповідно до звіту Міжнародного Економічного Форуму, відновлювана енергія обходиться дешевше, ніж традиційна уже більш ніж в 30 країнах, а за найближчі кілька років ціни на «чисту» і «брудну» енергію зрівняються у 80% країн.

Отже, у світі відбуваються серйозні зміни. Найсильніші гравці у сфері бізнесу – гігантські корпорації та економіки багатьох країн перебудовують свою енергетику і пов'язані з нею галузі економіки, ідучи при цьому на величезні збитки, через припинення діяльності тих потужностей, які на сьогодні приносять основні прибутки, але які вже завтра не зможуть адаптуватися до нових реалій ринку і збанкрутують. Людство стоїть зараз перед вибором – або збудувати новий світ з новою чистою енергетикою, або привести планету до катастрофи, продовжуючи експлуатувати старі джерела енергії.

Неймовірно, але є країни з настільки розвинутою відновлювальною енергетикою, що жителі отримують її абсолютно безкоштовно, а іноді енергокомпанії, як у Німеччині, і зовсім змушені доплачувати споживачам, щоб дотримати балансу між виробництвом і споживанням.

Крім глобальних заходів, кожен може зробити свій маленький, але посильний внесок і в екологію, і в економіку своєї країни – усього лиш трохи обмежити споживання електроенергії. За підрахунками фахівців, якщо в кожній з міських квартир на дві години ввечері вимкнути стоватну лампочку або ж замінити її на світлодіодну, це заощадить дві тисячі тонн вугілля. Приблизно стільки за добу спалює одна вугільна ТЕС. **к**

Підготувала ТЕТЯНА ФІЛІПЕНКО

фото Валерія Олійника

КОРДОН

У К Р

НОВІ ВИКЛИКИ

ЗА 305-ОЮ

Останнім часом у стрічках новин: на Одещині, Херсонщині, Сумщині, Харківщині прикордонники виявили насадження конопель на мільйони гривень; на Львівщині запобігли перевезенню великої партії білого порошку. У контрольних пунктах в'їзду – виїзду постійно затримують громадян з наркотичними речовинами. Та найцікавішим є виявлення в Україні рекордних партій важкої та вкрай небезпечної психотропної речовини «каптагон».

На початку осені на виїзді з Одеси правоохоронці затримали мікроавтобус зі злочинним угрупованням, що готувало транзитне переміщення через Україну близько 355 кг каптагону, приховавши пігулки в упаковках з надувними човнами. Таку кількість психотропних речовин на «чорному ринку» фахівці оцінили у 15 млн доларів США.

Протягом року спільна міжвідомча група у складі представників оперативно-розшукового управління Південного РУ ДПСУ, слідчого відділу і спецпідрозділу УСБУ, управління превентивної діяльності ГУНП, під процесуальним керівництвом прокуратури Одеської області вистежували вітчизняних наркокур'єрів. Зловмисники планували

НАР

СТАРИХ ЗАГРОЗ

Сирія, на одній з фабрик з виробництва каптагону...

- Чому ви це робите?
- Якщо цікаво, ви можете залишити свою журналістську кар'єру і приєднатися до нас. Тоді і зрозумієте, чому ми тут працюємо.
- Проте не схоже, що у вас багато грошей.
- Ми хочемо бути подібними до інших.
- Великий прибуток виходить?
- Так, скільки хочеш.

SYRIA`S WAR DRUG
By BBC Arabic (film)

CO

доставити товар до Кувейту авіаційним шляхом з аеропорту «Бориспіль». За цим фактом на зловмисників відкрили кримінальне провадження за статтею 305 КК України, ч. 3 (контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів, вчинена організованою групою, а також якщо предметом контрабанди були наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналози чи прекурсори в особливо великих розмірах з мірою покарання – позбавлення волі на строк від восьми до дванадцяти років). Встановлено, що члени саме цього угруповання причетні до контрабанди аналогічної психотропної речовини транзитом через Україну до Кувейту минулого року.

У серпні 2016-го генеральний директорат боротьби з наркотичними препаратами Кувейту повідомив про виявлення 1,5 мільйона пігулок каптагону, які були доставлені з України у двох контейнерах з деревним вугіллям.

Митна служба безперешкодно пропустила вантаж через порт Аш-Шувайх тільки для того, щоб на місці злочину затримати одержувача. Ним виявився експатріант із Сирії, який повинен був захопити у кувейтському порту вугільні контейнери з каптагоном та передати товар громадянину Саудівської Аравії для подальшого транспортування. Обоє злочинців заарештували. Сирієць зізнався, що вступив у змову з українським злочинним угрупованням і підробив ліцензію-дозвіл на імпорту вугілля. За передану партію наркотиків він розраховував отримати 500 тисяч ріалів (близько 130 тисяч доларів).

Навесні цього року, знову ж таки, в Одеському порту правоохоронці затримали трьох наркокур'єрів, які привезли контейнер нібито з вантажем взуття з однієї з країн Середземномор'я. Серед товару, що за документами призначався для київської фірми, було приховано 180 кг психотропної речовини під назвою «каптагон». За інформацією спецслужб, транзитом через Україну наркотики доставляли замовникам в

**В УКРАЇНІ ДІЄ НАЦІОНАЛЬНА
КООРДИНАЦІЙНА РАДА У СПРАВАХ
БОРЬБИ З НАРКОМАНІЄЮ ПРИ
КАБІНЕТІ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ. ПІСЛЯ
ПРИЙНЯТТЯ НАШОЇ КРАЇНИ ДО
ІНТЕРПОЛУ ВОНА БЕРЕ АКТИВНУ УЧАСТЬ
У ДІЯЛЬНОСТІ БАГАТЬОХ МІЖНАРОДНИХ
ОРГАНІЗАЦІЙ, ЯКІ ВЕДУТЬ БОРЬБУ
З ПОШИРЕННЯМ НАРКОТИКІВ.**

одну з країн Близького Сходу. Вартість вилучених пігулок за цінами «чорного ринку» становила шість мільйонів доларів США.

Екс-заступник голови Державної фіскальної служби Костянтин Лікарчук припускає, що Україна сьогодні є привабливою транзитною країною для наркотиків і зброї.

– Україна не настільки вигідний ринок для наркотиків. Однак її територію дійсно все частіше пронизують нові транзитні маршрути. До нас наркотик прямує з Ірану, через Туреччину, відповідно, через Одесу, і далі часто доправляється через Волинь або Львів до Євросоюзу, – зазначив Лікарчук.

Та чи дійсно наркобізнес в Україні лише транзитний?

ЗАГРОЗА

Каптагон – досить потужний амфетамін, що дозволяє забути про жаль, втому, голод, підвищує фізичну витривалість. Водночас препарат викликає сильну залежність і тяжкі побічні ефекти в організмі людини.

Вже неодноразово світові ЗМІ писали, що за шаленством головорізів ІДІЛ фігурують саме «таблетки жаху» – амфетамін «каптагон», також широко відомий як «мікстура жаху» і «препарат джихадистів». Головною країною-постачальником цього наркотику є Сирія. Шість мільйонів доларів – річний прибуток тільки однієї з сирійських фабрик

➤ **ФЕНЕТИЛІН** — хімічна сполука амфетаміну та теофіліну, виготовлялася як психостимулятор під торговими назвами Каптагон (Cartagon), Біокаптон (Biocarton) та Фіттон (Fitton). Фенетилін був вперше синтезований німецькою компанією Degussa AG (сьогодні це частина Evonik Industries) у 1961 році і використовувався близько 25 років як легка альтернатива амфетаміну. Його застосовували для лікування «гіперкінетичних дітей» (з синдромом дефіциту уваги і гіперактивності) та, значно рідше, від нарколепсії та депресії. Одним з головних переваг фенетиліну було те, що він не піднімає артеріальний тиск до таких рівнів як амфетамін, тому його використовували для пацієнтів із захворюваннями серцево-судинної системи.

➤ Проте у 1981 році фенетилін був включений до списку режимних та контрольованих речовин у США і заборонений у більшості країн. У 1986 увійшов до списку ВООЗ у Конвенції про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин. В Україні препарат також заборонений, включений до переліку наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів – Таблиця II список 2 (психотропні речовини, обіг яких обмежено) Постанови Кабміну № 770 від 6 травня 2000 року.

з виробництва пігулок. Вони отримують не тільки готівку, а ще й експортують препарат в обмін на зброю.

Злочинні шляхи транспортування наркотичних засобів і психотропних речовин пролягають територією практично всіх прилеглих до України держав. Враховуючи геополітичне розташування нашої країни, нестабільну економічну ситуацію та збройний конфлікт на Донбасі, ситуація ускладнюється можливим зростанням впливу міжнародної наркомафії. Існує загроза використання території нашої держави не лише як транспортної артерії для перевезення наркотиків, а й як нового ринку збуту.

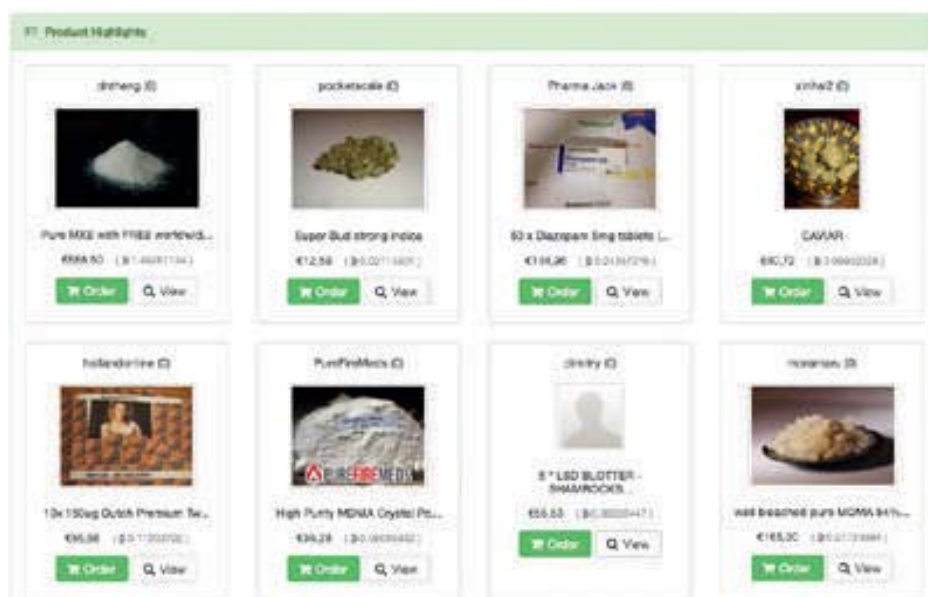
Зважаючи на те, що розширення транзиту неминуче призводить до формування цих ринків, протидія цьому явищу важлива не лише у контексті участі у загальносвітових зусиллях із подолання наркобізнесу, вона є ефективним способом попередження «нарковбивства» населення України.

всесвітню павутину, вибрати товар онлайн, отримати детальну консультацію і оплатити замовлення.

Крім того, у великих містах, поблизу шкіл і вузів, на парканах, стінах будинків, навіть на асфальті трафаретом чи без можна помітити дивні намальовані знаки. Це так звані спецкоди, інтернет-координати, за якими продають наркотики. Замовник вводить вказаний нік у пошуковик месенджера і встановлює контакт з продавцем. Ну, а далі справа техніки. Якщо замовлення прийняте, покупець повинен його сплатити на картку, найкраще через термінал. Як тільки рахунок поповнений, тут же відправляється повідомлення, де і коли можна забрати товар у відповідній «закладці». Зазвичай, обирається віддалене місце, де рідко ходять люди, але з прив'язкою до будинку або організації, щоб можна було зорієнтуватися за адресою. У зручний час покупець приходять за товаром. Він не знає, хто продавець і де його шукати. Повна секретність.

ANONYMITY

Анонімність, швидкість і безпека – головні кити, на яких виросла і стрімко піднімається наркоторгівля в Інтернеті. Мережеві дилери легко зацікавляють потенційних покупців, особливо новачків. Людині не потрібно шукати точку продажу або посередника, блукаючи містом. Достатньо, лежачи на дивані, увійти у

товують. От як пояснює ситуацію глава Департаменту протидії наркозлочинності Андрій Кіхтенко:

– Як правило, всі учасники процесу не знають один одного особисто. Кожен рівень – це як листковий пиріг, вони спілкуються через Інтернет, бачать тільки логіни в месенджерах. Тому навіть коли затримана людина, наприклад, закладник, щиро хоче співпрацювати з правоохоронцями, на жаль, інформації, яка б допомогла слідству просунутися, він не має. Найчастіше цим займаються міждержавні групи. Окремі частини одного угруповання можуть знаходитися в різних країнах. Ми виявляємо людей, які адмініструють Інтернет-ресурси, займаються збутом нових наркотиків на територіях інших країн або регіонів. Приходимо, а це молоді люди, практично школярі, вони кристально чисті. У них немає ні наркотиків, ні чогось забороненого. Є тільки комп'ютер і вузькопрофільні завдання. Тому це складний процес. Якщо Інтернет-ресурс український, існує механізм, як його заблокувати за рішенням суду. Однак на практиці такий алгоритм дій малоефективний, тому що в Україні відсутній єдиний орган, уповноважений блокувати або обмежувати доступ до протиправних сайтів за рішенням суду. А на території України працюють тисячі Інтернет-провайдерів. Тобто для блокування певного ресурсу слідчий суддя повинен готувати кілька тисяч окремих рішень для кожного провайдера. Що стосується «іноземних» інтернет-ресурсів, – продовжує полковник поліції, – тоді для їх блокування, крім рішення суду, надсилається до компетентних органів зарубіжних країн ще й запит про надання міжнародно-правової допомоги. Ця процедура не має чіткого механізму і триває чимало часу. Логічно було б заблокувати доступ до таких ресурсів для українських користувачів. Хоч це і не вирішить

Оплата на міжнародних сайтах, як правило, виконується у популярній електронній криптовалюти. Так, на сайті AnonymousPharm, зареєстрованому, як роздрібний магазин Індійської фармацевтичної компанії, товар продається за біткоіни, які можна придбати, конвертуючи долари з карти Visa або MasterCard. Однак тут знадобиться спеціальний Tor Browser, що дає доступ до прихованих сайтів. Інструкції щодо завантаження зазначеного браузера у мережі більше ніж достатньо. Одна пігулка каптагону коштує тут чотири центи, 60 пігулок – вже зі знижкою 24\$, 360 – 144\$. Плюс доставка 17.90\$. Про транспортування адміністратори сайту надають наступну інформацію: «Ми ретельно упакуємо пакети за допомогою фольгованих і вуглецевих паперів, щоб пропускати через митні рентгенівські апарати в аеропортах. Зовні пакети запаковані подарунковими обгортками».

Упіймати злочинців безконтактного продажу наркотиків досить складно, адже немає законів, що дозволяють блокувати доступ до Інтернет-ресурсів, які торгують наркотичними, психотропними речовинами. Тому вся сучасна наркоторгівля відбувається у локальних мережах, які злочинці нового покоління активно викорис-

- За оцінкою ЮНІСЕФ, у 2015-му в Україні налічувалося близько 129 тисяч підлітків у віці від 10 до 19 років, які належать до групи ризику щодо зараження ВІЛ. З них 68% мають подвійний ризик зараження ВІЛ через невикористання презервативів та ін'єкційного вживання наркотиків. Як стверджують експерти, найпоширенішими наркотиками серед молоді є аптечні наркотики, стимулятори (первітин, амфетаміни) і спайс.
- На території України, станом на 01.01.2017 року, найбільше поширення наркоманії зафіксовано в Запорізькій області (369.45 на 100 тис. нас.), м. Києві (283.85 на 100 тис. нас.), Донецькій області (255.92 на 100 тис. нас.) та Кіровоградській області (256.74 на 100 тис. нас.). Всього на території України офіційно зареєстровано 60 696 наркозалежних осіб.

проблему повністю, тому що є додатки VPN-з'єднання, браузер TOR, які дозволяють обходити блокування, але можна хоча б мінімізувати негативні наслідки. Проте й такої можливості зараз, на жаль, немає. Незважаючи на це, минулого року ми притягнули до кримінальної відповідальності 26 злочинних груп, які збували заборонені речовини через Інтернет.

ДИЗАЙНЕРСЬКІ

Небезпека в тому, що звикання до синтетичних наркотиків, таких як каптагон, виникає вже після другого вживання.

В Україні діє Національна координаційна рада у справах боротьби з наркоманією при Кабінеті Міністрів України. Після прийняття нашої країни до Інтерполу вона бере активну участь у діяльності багатьох міжнародних організацій, які ведуть боротьбу з поширенням наркотиків. Також Україна активно співпрацює зі світовим товариством, зокрема, щодо розробки міждержавних і міжміністерських угод, контактує з окремими службами поліції.

ВРАХОВУЮЧИ ГЕОПОЛІТИЧНЕ РОЗТАШУВАННЯ НАШОЇ КРАЇНИ, НЕСТАБІЛЬНУ ЕКОНОМІЧНУ СИТУАЦІЮ ТА ЗБРОЙНИЙ КОНФЛІКТ НА ДОНБАСІ, СИТУАЦІЯ УСКЛАДНЯЄТЬСЯ МОЖЛИВИМ ЗРОСТАННЯМ ВПЛИВУ МІЖНАРОДНОЇ НАРКОМАФІЇ.

Новостворений Департамент протидії наркозлочинності також контролює діяльність Інтернет-магазинів. Однак поступовий відхід наркоторгівлі в мережу – тривожна тенденція для правоохоронців і суспільства в цілому. Замість одного заблокованого ресурсу з'являються кілька нових. Наприклад, сайти-візитівки створюються за лічені години, а оголошення на форумах оновлюються щодня. Правоохоронці сьогодні використовують всі можливі способи встановлення джерел Інтернет-наркоторгівлі аж до банальної гарячої лінії.

Крім того, проблема полягає ще й у змінній формулі хімічних речовин, які не внесені до переліку заборонених препаратів (Постанова Кабінету міністрів України № 770 «Про затвердження переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів»), тому притягнути продавців до відповідальності неможливо. Такі наркотики називають «дизайнерськими». Хіміки (дизайнери) змінюють кристалічну решітку заборонених препаратів, таких як амфетамін, що на професійному сленгу називається «проводити дизайн».

За словами Румена Седефова з Європейського центру з контролю за наркотиками, на героїні людина може прожити 10-20 років, а від новинки ризикує згоріти буквально за рік.

– Необхідно усунути прогалини в чинному законодавстві. Це, в тому числі, і резонансні затримання, коли продавали оптом по всій країні. Наразі немає нормативного документа, де написано, як у цьому випадку діяти, куди направляти запити, як зробити цю речовину підконтрольною, щоб надалі притягнути до відповідальності тих, хто збуває ці наркотики. Ми в свою чергу розробили проект такого документа, погодили з Міністерством охорони здоров'я та іншими зацікавленими органами. І маємо підстави вважати, що проект найближчим часом буде прийнятий. Тоді ми отримаємо більш дієвий механізм боротьби з новими психоактивними речовинами, – зазначив глава Департаменту протидії наркозлочинності Андрій Кіхтенко.

З 2014-го року в Україні діє Стратегія державної політики щодо протидії наркоманії. Документ об'єднує зусилля правоохоронців, медиків, педагогів, громадських організацій і благодійних фондів. Сподіваємося, що ця спільна робота, а також увага ЗМІ до проблеми наркозлочинності не дозволять нашій країні стати новим ринком збуту у незаконному міжнародному обігу наркотичних засобів та психотропних речовин, а діяльність кіберполіції буде спрямована на випередження імовірних загроз. К

НАТАЛІЯ УСТЬЯНЦЕВА

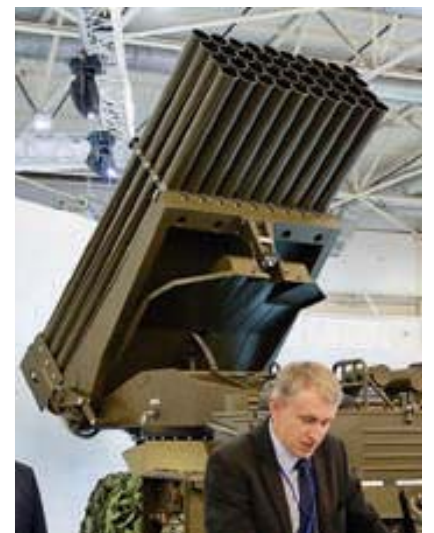

СТРАШНА СИЛА

Наприкінці жовтня у столиці відбулася довгоочікувана для військовиків подія – XIV міжнародна спеціалізована виставка засобів захисту, озброєння, військової й спеціальної техніки, технологій і товарів подвійного використання «Зброя та безпека 2017». Цей захід – традиційне місце зустрічі для силовиків, державних та іноземних замовників оборонної продукції, партнерів України по збройному бізнесу, а також вітчизняних та світових компаній, що розробляють і виготовляють обладнання для охорони державного кордону, озброєння і військову техніку для усіх родів військ, спорядження та екіпіровку.

Порівняно з попередніми виставками «Зброя та безпека» стала набагато масштабнішою. Цього року захід відвідала чимала кількість закордонних виробників. Показати свої розробки та оцінити найновіші передові досягнення української оборонної промисловості до нашої держави вперше в історії з'їхалися понад 400 фірм з 15 країн світу. А подивитися на виставці було на що. Від сучасних засобів екіпірування і захисту, найрізноманітнішої зброї – пістолетів, автоматів, карабінів та сучасних гвинтівок, очей армії – безпілотників, «мізків» техніки – блоків індикації, апаратури супутникової навігації, портативних модемів до систем ППО та радіолокаційних систем. А також бронетранспортерів, бронеавтомобілів, ракетних комплексів, радіолокаційних систем повітряної розвідки, багато з яких – із близькими українському серцю назвами на кшталт «Отаман», «Козак», «Варта» тощо.

ПОТУЖНІ ВЕЛЕТІ

До Києва привезли кращі зразки зброї з Європи, Азії та Америки. З-поміж гігантів зі щільною бронєю, сучасними двигунами та ергономікою хедлайнером виставки відвідувачі визнали польський Grab – триметровий велетень вагою понад 48 тонн. Це найсучасніша і найпотужніша техніка, що є на озброєнні армії нашого сусіда. Відвідувачів приголомшили розміри цієї самохідної артилерійської установки, що за 30 секунд здатна робити п'ять пострілів. Її башту з гарматою калібру 155 міліметрів і довжиною ствола 52 калібру було встановлено на шасі K9 Thunder. Наприкінці минулого року Міністерства оборони Польщі придбало 96 таких одиниць. Головним завданням цієї армади стало закриття Сувальського коридору – потенційно небезпечної ділянки між Польщею та Литвою, на якій є вихід як з Калінінградської області, так і з Білорусі, один з найважливіших для Європи пунктів у разі російської агресії. «Краби» здатні вражати цілі на відстані від 4 до 40 км залежно від типу снарядів, що повністю забезпечує оборонну стратегію поляків щодо малих дистанцій.

Унікальною розробкою українських і польських зброярів з ДК «Укроборонпром» і WB Group можна назвати зенітно-ракетний комплекс ZRN-01 Stokrotka Daisy («Ромашка»), сконструйований для польської виставки, що проходила за місяць до вітчизняної. Ця нова небезпечна квітка може з'явитися на озброєнні й

українського війська. Зараз повним ходом ідуть її бойові випробування. Комплекс оснащується пусковою системою та некерованими ракетами РС-80ПО українського виробництва. Це дуже грізна зброя з двох барабанів по 20 ракет у кожному. Як шасі на виставці була використана вантажівка польського виробництва Star M266M2 (6x6). Машина оснащується модернізованою кабіною від вантажівки MAN/Steyr і комплектується 3,9-літровим турбодизелем двигуном Iveco потужністю 170 к.с. Коробка передач – механічна, 6-ступінчаста, марки Eaton. Паливний бак – 200 л. Запас ходу – 780 км. Максимальна швидкість – 96 км/год. Польський виробник також забезпечує системою керування вогнем та іншими елементами для виготовлення зброї. Пускову систему, яку також встановлюють на

вертольоти Mi-8 та Mi-24, можна застосовувати як проти повітряних, так і наземних цілей.

«Ромашку» створено як убивцю дронів. Вона обладнана сучасною системою виявлення цілей, що включає український радар, оптичні прилади і цифрову систему управління вогнем польського виробництва. Вона помітить навіть малі БПЛА – в тому числі з композитних «прозорих» матеріалів – на відстані до 10 км. Після виявлення повітряної цілі система управління вогнем розраховує траєкторію її руху і направляє ракети в точку «зустрічі». Надзвукова швидкість РС-80 забезпечує мінімальний час польоту до цілі, а використання електронних програмних детонаторів та спеціальної бойової частини гарантує знищення непроханого літуна. Тактико-технічні характеристики української ракети дозволяють знищувати цілі на висоті до 4 км, що значно перевищує максимальну ефективну висоту польоту малих безпілотників.

«Ромашка» здатна вражати і наземного ворога – на відстані до 7 км. З огляду на різні види бойових частин ракети РС-80, можливе ефективне знищення будь-яких цілей – від відкритих позицій піхоти й легкоброньованої техніки до укріплень та захищених об'єктів.

До того ж комплекс є значно економічнішим порівняно з традиційними засобами протиповітряної оборони. Не будуть зношуватися стволи швидкострільних зенітних гармат, не треба витрачати дорогої боєприпаси.

СПЕЦІАЛЬНІ ТА ЗЕМНОВОДНІ

Підприємство «Українська бронетехніка» продемонструвало на спеціалізованій виставці «Зброя та безпека – 2017», декілька спеціальних версій броневих автомобілів «Варта», створених на базі МАЗ-5434 і призначених передусім для спецпідрозділів. Одна з них – своєрідна «швидка», яка має вивозити поранених бійців з поля бою. Для цього машина комплектується різними медичними обладнаннями. Операції в ній проводити не можна, зате можна надати першу допомогу пораненим. У такій медичній «Варті» прибрані зайві пасажирські крісла в салоні, щоб було зручно розмістити поранених. Салон вміщує залежно від ситуації до шести сидячих поранених або до чотирьох лежачих. Броня машини має протимінний і протикульовий захист. Автомобіль повнопривідний, обладнаний системою підкачки коліс на випадок критичного ураження шини. Маса броньовика – до 17 тонн, крейсерська швидкість – до 100 км/год, максимальна – 120 км/год.

Цікавий екземпляр, що не тільки їздить, а й може плавати – бронетранспортер ОТАМАН (8x8). Машина від НВО «Практика» є глибоко модернізованим БТР-60. Це вже другий прототип, зразка 2017 року. На відміну від першого, представленого в Києві в 2016 році та показаного також і на нинішній виставці, тут істотно видозмінений бронекорпус. Останній має клас захисту STANAG Рівень 4. З'явився і бойовий модуль «Штурм», який встановив Київський бронетанковий завод. Однак родзинка нового ОТАМАН (8x8) – інноваційна, гідрооб'ємна трансмісія. Остання передає крутний момент до коліс за допомогою гідравліки. БТР оснащений дизельним двигуном Deutz робочим об'ємом 7,2 л і потужністю 320 к.с. Коробка передач – автоматична, марки Allison. Машина має повну масу 15 тонн. Екіпаж – три особи. Десантне відділення розраховане на 14 осіб. Сидіння – протимінні. Найближчим часом новий ОТАМАН (8x8) пройде ходові випробування.

МАЛЮК-ВСЮДИХІД

На тлі масивних товаришів досить тендітним сприймається легкий тактичний автомобіль (ЛТА). Дебютанта цієї виставки розробили фахівці ТОВ «Науково-виробнича компанія «Техімпекс» із залученням експертів Вінницького національного технічного університету та професійних автогонщиків відповідно до спільного рішення з Державною прикордонною службою України. Легка, багатоцільова колісна машина має високу прохідність. На ЛТА передбачене встановлення

**НА ЛТА ПЕРЕДБАЧЕНЕ
ВСТАНОВЛЕННЯ ОЗБРОЄННЯ ТА
СПЕЦІАЛЬНОГО ОБЛАДНАННЯ,
ЩО РОБИТЬ ЙОГО
БАГАТОФУНКЦІОНАЛЬНОЮ
ЛЕГКОЮ ПЛАТФОРМОЮ,
ДЕФІЦИТ ЯКИХ ГОСТРО
ВІДЧУВАЮТЬ СИЛОВІ
ВІДОМСТВА НАШОЇ КРАЇНИ.**

озброєння та спеціального обладнання, що робить його багатофункціональною легкою платформою, дефіцит яких гостро відчувають силові відомства нашої країни. Це фактично багіт, який можна використовувати з різними цілями – як дозорно-розвідувальний автомобіль, машину вогневої підтримки підрозділів, для доставки боеприпасів, для патрулювання, перевезення поранених або як командно-штабний варіант.

Авто невеликих габаритних розмірів, 4,030x2,12 м, може вмістити водія і двох пасажирів. ЛТА оснащений легким кузовом і має повну масу 1270 кг. При цьому він укомплектований дволітровим турбодизелем потужністю 240 к.с. та може розвивати швидкість до 130 км/год. Задньопривідний малюк має 5-ступінчасту механічну коробку передач, незалежну підвіску. Запас ходу – до 570 км. ЛТА може долати підйоми і узгір'я під кутом 45 градусів. Радіус розвороту становить 8,7 м. У комплектацію входить лебідка з тяговим зусиллям 2,5 т. Машина оснащена радіостанцією Motorola 460. Як озброєння на ЛТА можна встановлювати 12,7-мм кулемет або кулемет 7,62 мм, автоматичний гранатомет УГС-17 калібру 30 мм або УАГ-40 калібру 40 мм. Турель для зброї розміщена за передніми сидіннями, ще далі – сидіння для стрільця.

РОДИНА «ХИМЕР»

На Міжнародній спеціалізованій виставці Конструкторське бюро «Матриця технологій» представило нову універсальну мультироторну платформу із дивною назвою «Химера». Вона оснащена бензиновим генератором, піднімає 5 кг корисного навантаження і може літати з ним до 3 годин. На оборонній виставці «Химеру-Н» демонстрували з муляжем бомбового навантаження для завдання високоточних ударів по ворожих позиціях. Апарат може нести не тільки бомби, але і слугувати ретранслятором сигналів, артилерійським корегувальником вогню, застосовуватися для охорони кордону, спостереження за ситуацією в місті. «Химера» не страшна у мирних цілях – її можна використовувати, скажімо, для доставки продуктивних замовлень з маркетів у віддалені котеджні містечка.

Інший апарат нової лінійки, «Химера-Т», отримує живлення від наземного джерела енергії по проводах і працює за принципом прив'язаного аеростата. При цьому він позбавлений таких недоліків аеростатів, як громіздкість, велика помітність, тривалий час розгортання/згортання і залежність від сили вітру.

Коптер «Химера-Т» стартує зі спеціального контейнера, встановленого в кузові пікапа (або в будь-якому іншому відповідному автомобілі), набирає висоту до 150 метрів, звідки він потенційно може «бачити» на відстані до 45 км за допомогою камери з 30-кратним зумом. Апарат може мати денну і нічну оптику, ретранслятор сигналів. І найголовніше – перебувати на заданій висоті над стартовим майданчиком необмежено довго – до 45 діб, після чого слід провести планові регламентні роботи. У контейнері «Химери-Т» встановлено генератор, що

продукує електроенергію, аварійний блок безперебійного живлення, високовольтний перетворювач, апаратуру зв'язку і управління. Це цілісний комплекс для старту, польоту і посадки, який можна встановлювати не лише на автомобілях, але і на кораблях, на землі, на дахах будівель. Якщо автомобіль або корабель переміщується, то і «Химера» летить у слід за ним.

Подібні апарати знайдуть застосування в першу чергу у військовій сфері – для спостереження за фронтом, полем бою, противником. Для розкриття вогневих точок, пошуку снайперських позицій, безпечного переходу лінії фронту групами розвідки і недопущення проникнення диверсійних груп противника. «Химера» може забезпечувати безперервний надійний зв'язок для підрозділів у заданому квадранті, зв'язок з розвідкою в глибокому тилу противника або зв'язок з іншими безпілотниками. В умовах війни в місті коптер «на прив'язі» допоможе не тільки побачити далекі цілі, але і дозволить «зазирнути» в потрібне вікно, подивитися, що замислив супротивник за будівлею, за парканом, на сусідній вулиці. Ну і, звичайно ж, «Химера» – ефективна в системі охорони складів, військових об'єктів, державних установ, атомних електростанцій, лісів, під час гасіння пожеж тощо.

ПРИРУЧЕНИЙ ПТАХ

А щоб вночі захищатися від ворожих диверсантів, українці розробили спеціальний антиснайперський комплекс «СІЧ» – пристрій, що розпізнає об'єкти, камери, оптику будь-яких прицілів. Мізки всередині читають координати цієї цілі. Далі ця інформація може наводити снайпера на ураження цього об'єкта. Оптико-електронний комплекс призначений для цілодобового відеомоніторингу місцевості, пошуку цілей і автоматичного виявлення замаскованих оптичних приладів прицілювання і спостереження, дозволяє запобігти снайперській атаці або теракту ще на етапі їх підготовки.

ВЖЕ НЕ СУПЕРНИКИ

Українська компанія Stiletto Systems, відома своїми бронебійними кулями, взялася за доопрацювання збройових систем і презентувала гвинтівки KSO-2008 і KO-016. KSO-2008 є модернізацією радянської снайперської гвинтівки СГД. За заявою виробника, прицільна дальність цієї зброї становить 1000 м, а на дистанції 200 м розсіювання від точки прицілювання не перевищує 2,1 см. KO-016 є модернізацією автомата АК-47. Розробники знизили скорострільність зброї (до 100 пострілів на хвилину), при цьому істотно підвищивши її влучність – при використанні оптичних прицілів дальність прицільної стрільби може становити до 800 м. При цьому на дистанції 100 м кулі лягають в коло діаметром 2,5 см. У Stiletto Systems вказують, що використовували популярні в Україні збройові системи, при цьому істотно змінивши автоматизування зброї і роботу групи затвора. Крім того, змін зазнали стволи гвинтівок, що дозволило значно підвищити їх влучність.

На виставці був представлений і суперник АК – штатівський M-4. Утім, цікаво, що уже незабаром його можуть виробляти і в Україні, якщо зброя пройде усі випробування. Представники «Укроборонсервісу» засвідчили, що карабін натівського зразка швидко можна перетворити на зброю ідентичної для українського війська патрон 7,62 міліметри.

Аби описати усі новинки, представлені на «Зброї та безпеці», на жаль, не вистачить журнальної площі. Без сумніву, чимало з представлених експонатів стануть корисними для охорони кордону, допоможуть не тільки ефективно захищати країну, а й зберегти життя воїнів. Багато з побаченого вже працює в АТО. Є і ті зразки сучасної зброї та військової техніки, які чекають свого зіркового часу на передовій одразу після випробувань. Загалом же подібні заходи дуже важливі для України, особливо у світлі гідної відсічі російському агресору. Вони спонукають до прискорення розвитку вітчизняного оборонпрому та стимулюють об'єднання підприємств різних країн для вирішення завдань спільної безпеки. **К**

Підготувала ТЕТЯНА ФІЛІПЕНКО,
ФОТО АВТОРА, ВОЛОДИМИРА ПАТОЛИ ТА ЮРІЯ ПОВХА

У переддень свята захисників України в Окремій комендатурі охорони та забезпечення відбувся військово-патріотичний захід «Я – патріот України». Організаторами цього масштабного дійства окрім вартових рубежів виступили Київський міський молодіжний центр та дитяча громадська організація «Центр патріотичного виховання дітей і молоді «Юний прикордонник».

Я – ПАТРІОТ

У столиці стало доброю традицією щороку напередодні великих свят – Покрови Пресвятої Богородиці, Дня українського козацтва та Дня захисника України – проводити військово-патріотичну акцію «Я – патріот України», в якій продемонструють новітні зразки озброєння, техніки та технічних засобів охорони державного кордону, а також інспектори-кінологи із чотири-лапими помічниками проводять показові виступи з виявлення заборонених предметів та затримання порушників.

У цьогорічному заході взяли участь понад 200 школярів Києва та члени військово-патріотичного клубу «Миротворець» з міста Обухів. Також у якості вболівальників до свята долучилися діти прикордонників, які мешкають на території житлового комплексу ОКОІЗ.

АННА КУЦЕНКО,
ДИРЕКТОР КИЇВСЬКОГО
МОЛОДІЖНОГО ЦЕНТРУ

– Щороку ми запрошуємо на такий захід всі школи Києва, щоб популяризувати службу охоронців рубежу, адже це має важливе значення для профорієнтації старшокласників. Така військово-патріотична акція важлива для виховання у дітей патріотизму, а також є надія, що присутні учасники змагань у майбутньому стануть гідними захисниками своєї Батьківщини. У тому, що діти побачили, була новизна, відкриття, інтерес, захоплення! Це незабутньо!

– Ми відкрили сьогодні двері військової частини, щоб ви могли проникнутися буднями наших захисників та зрозуміти сутність по-справжньому героїчної професії прикордонників, які в усі часи стояли на захисті передових рубежів своєї Батьківщини, – зазначив, вітаючи учасників акції зі святами, директор Департаменту організації повсякденної діяльності та соціально-гуманітарного забезпечення Адміністрації Держприкордонслужби генерал-майор Сергій Сердюк. – Український народ завжди шанував своїх захисників. З глибини віків доходять до нас легенди про героїв, які не шкодуючи свого життя боронили рідну землю від ворогів. Це – українські козаки, січові стрільці, герої Крут, українські солдати та офіцери – переможці у війні з нацизмом у Другій світовій війні та сучасні захисники, які в умовах тривалої російської агресії продовжують виконувати бойові завдання на сході України. Усі вони хоробрі й мужні та нещадні в бою до ворогів своєї країни.

МИКОЛА ЯНКОВИЙ,
учень 11-го класу ЗОШ № 188

– Для нас – випускників – дуже важливі такі дії. Вони розширюють кругозір, дають можливість на змаганнях показати свою спритність, витривалість, а також допомагають зорієнтуватися у виборі професії. Ми старанно готувалися до змагань, щоб отримати гарний результат.

Майже 18 тисяч прикордонників взяли участь в антитерористичній операції, з яких 4 тисячі й сьогодні продовжують виконувати бойові завдання на лінії розмежування. На жаль, не обійшлося без втрат. Російська агресія на сході України забрала життя 69 наших колег, справжніх героїв і патріотів України.

Під журливу мелодію пісні «Пливе кача» присутні вшанували вічну пам'ять загиблих прикордонників.

На базі Окремої комендатури охорони і забезпечення для юних гостей облаштували експозицію із сучасними зразками озброєння та техніки. Зокрема, дітей ознайомили з усіма аспектами діяльності Держприкордонслужби України та системою охорони державного рубежу. Крім того, «зелені кашкети» показали учням новітні зразки бойових машин, озброєння, техніки та технічних засобів, у тому числі й ті, що використовують бойці в районі проведення АТО. Діти мали змогу потримати в руках справжню зброю, відчутти потужність броньованих машин, а також сфотографуватися на їх фоні з військовими.

Особливу цікавість у школярів викликала бойова машина «Кугуар», що патрулює лінію розмежування сторін на охопленому війною Донбасі. Про її значимість на передовій розповів Леонід Гусаченко, ветеран АТО, викладач військових дисциплін столичної ЗОШ № 4.

Надзвичайно позитивні емоції учням і гостям свята подарували інспектори-кінологи зі своїми вірними і навченими чотирилапими охоронцями кордону. Наймовірно цікавими були виступи з демонстрації вмій і навичок службових собак, яке провів викладач Кінологічного навчального центру з Великих Мостів, майор запасу Віталій Плюта. За командою своїх наставників песики стрибали через вогняне кільце, виявляли контрабандні предмети, наркотичні засоби, сигарети, протипіхотні міни та вибухові пристрої, а також затримали уявного порушника. При виконанні усіх цих дій вражала сила, енергія та слухняність, а також миттєва реакція чотирилапих на всі команди кінолога, які засвідчили, що для навчених службових собак немає перешкод, за якими б сховався порушник кордону.

На свято до малечі завітав і майстер спорту зі стронгмену, член збірної команди України, призер Чемпіонату України, шестиразовий рекордсмен України, фіналіст найпрестижніших міжнародних змагань у світі серед силових видів спорту Arnold Classic Amateur Віталій Міхеєв. Це змагання людей, які прагнуть бути найсильнішими у світі. Спортсмен встановив три рекорди України з присяду із вагою 290 кілограмів. Виступ богатиря був показовим – він виконав тракпул – тягу автомашини в одній упряжці. Цього разу Віталій Міхеєв продемонстрував

ІРИНА ГАВРИШ,
УЧЕНИЦЯ 10-ГО КЛАСУ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ
ШКОЛИ № 301 ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

– Я вражена масштабами цієї військової частини. Мені було цікаво побачити все, що тут відбувається. Вважаю себе патріотом тому, що люблю Україну і вже навіть задумалась над тим, щоб обрати собі професію військового.

свою козацьку силу, протягнувши броневтомобіль «Кугуар» вагою 5,5 тонни декілька десятків метрів під оплески присутніх.

Крім того, понад 200 юних патріотів із шести київських шкіл із величезним азартом взяли участь у військово-спортивних іграх. Вони випробували себе у розбиранні та збиранні АК-74, а також доланні смуги перешкод. З великим інтересом юнаки і дівчата взяли участь у змаганнях з перетягування каната, естафети, виконанні вправ на спритність, прагнучи довести, що вони найспритніші, найвитриваліші і найвлучніші.

Після фізичних випробувань втомлених, але задоволених дітей чекала справжня польова кухня зі смачною кашею. А після ситного обіду, вручення призових кубків, грамот і відзнак. Виступ артистів Академічного ансамблю пісні й танцю Держприкордонслужби України став феєричним завершенням свята для майбутніх захисників України. **К**

Підготувала Світлана ДЕЙЧУК, фото Валерія Олійника

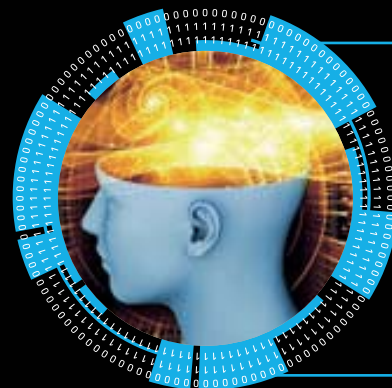
**МЕДІА-СВІДОМІСТЬ – ЦЕ, ПО СУТІ, ПОГЛЯД НА СВІТ,
ПРОДИКТОВАНИЙ МЕДІА. У ДЕЯКИХ ВИПАДКАХ МЕДІА
МОЖУТЬ КОНСТРУЮВАТИ СВІТ, ВІДМІННИЙ ВІД РЕАЛЬНОГО.
МИ ПРИЙМАЄМО ЦЕЙ СВІТ ЯК ДАНИСТЬ, НЕ МАЮЧИ НІ БАЖАННЯ,
НІ ЧАСУ, НІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ЙОГО ПЕРЕВІРКИ.**

ДРУГЕ «Я»

Соціологи зазначають, сьогодні вони вивчають не громадську думку, а те, що транслює населенню телевізор. До речі, в попередніх століттях ситуація була подібною, але домінуючим типом впливу спочатку була релігія, а потім ідеологія. Вони підтримували необхідну модель світу «вогнем і мечем», тим самим відділяючи своїх від «чужих». А пропаганда завжди могла зробити перемогу поразкою чи навпаки. З цієї причини можна сказати, що домінуючою для прийняття рішень є не масова свідомість, а медіа-свідомість, тобто та, що створена за допомогою медіа-технологій. Медіа-свідомість можна розглядати як друге «я» людини, що суттєво впливає на формування його думок та поведінки.

Мова і комунікація не просто описують світ довкола, вони створюють ментальну модель ситуації, на котру починає спиратися споживач інформації. Навіть у випадку фантастики, як і будь-якої іншої віртуальної реальності, ментальна модель створює чергову «чернетку» світу, яка накладається на базову ментальну модель.

У більшості випадків людина не конфліктує з моделлю світу, не шукає альтернативного опису. Коли опис у голові співпадає з описом, пропонованим у комунікації, відбувається посилення цієї моделі. Подальші факти людина сама заперечуватиме, якщо вони не відповідатимуть наявній моделі ситуації. Складність нинішньої ситуації полягає ще й у тому, що в сучасних родинах зникає

той об'єм попереднього досвіду, який допомагав вибудовувати і корегувати модель світу. Нині усі переглядають у своїх гаджетах різні фільми та новини, тобто зникає можливість спиратися на спільний досвід.

У минулому такий досвід був принципово єдиним. Він утримувався єдиною релігією і культурою, на місці яких сьогодні прийшло безліч інших. Ситуація додатково різко погіршилася з приходом нових медіа. З цієї причини зараз можна констатувати зникнення великого об'єму спільного досвіду індивідуального порядку і заміну його «чужим», що прийшов із мас-медіа. Сьогодні ми швидше дізнаємося, що Андже-

**ВІДПОВІДНО ДО СПІРАЛІ
МОВЧАННЯ ЛЮДИНА
ЗАВЖДИ ДОЛУЧАЄТЬСЯ ДО
РОЗПОВСЮДЖЕНОЇ У СУСПІЛЬСТВІ
ТОЧКИ ЗОРУ, НЕ БАЖАЮЧИ
ОПІНИТИСЯ СЕРЕД ЄРЕТИКІВ.**

ліна Джолі народила двійню, аніж якщо це зробила родина із сусіднього під'їзду, адже Анджеліна Джолі – елемент продиктованої із зовні медіа-свідомості.

Ми також пам'ятаємо, що відповідно до спіралі мовчання людина завжди долучається до розповсюдженої у суспільстві точки зору, не бажуючи опинитися серед єретиків. Ось як, наприклад, інтерпретується з точки зору цієї моделі проведення референдуму у Криму 2014 року: «Коли в одну мить місцеві мешканці стали підтримувати ідею приєднання півострова до Російської Федерації. Безумовно, частина кримчан готові були і без референдуму отримати російське громадянство,

але це була лише незначна частина населення. А от, завдяки відмінно проведеній медіа-кампанії, створилося враження, що всі без винятку хочуть таких кардинальних змін. Важко не змінити власну думку, коли журналісти в один голос «констатують факт», що провести референдум і перейти в Росію — це найкращий життєвий сценарій для кримчан. Що у Києві до влади прийшли націоналісти, то ж інтереси російськомовного населення України будуть жорстко обмежені. Якщо знаходилися індивіди, котрі розуміли, що це лише маніпуляція, то через побоювання бути ізольованим від суспільства вони мовчали і створювали видимість підтримки більшості».

Існує ще одна проблема невидимого впливу інформаційного і віртуального на фізичне. Ми часто недооцінюємо можливості такого впливу, тим самим занижуючи статус медіа-свідомості у нашому житті. Однак, наприклад, Гундаров спробував пояснити зростання смертності в Криму за допомогою впливу духовного: «У психіці, крім усвідомлюваної свідомості існує ще й неусвідомлене, так звана підсвідомість. Соціологи її зазвичай ігнорують. Хоча відомий її величезний вплив на індивідуальну і колективну поведінку. Між свідомістю і підсвідомістю існують згода (консонанс) і незгода (дисонанс). Прикладом дисонансу є ситуація у НДР після возз'єднання з ФРН. Свідомість східних німців вітала повалення Берлінської стіни, а підсвідомість наповнювалась розчаруванням і озлобленістю. В результаті розвинулася фрустрація зі зростанням злочинності, смертності, зниженням народжуваності. Що, якщо у Республіці Крим — синдром НДР?».

Нам доведеться визнати, що інформація — це насправді більше, ніж інформація. По-перше, ми весь час намагаємося перевести її на щабель вище — на рівень знань. З цієї причини медичні знання вкладають в уста людей

у білих халатах, хоча вони нам невідомі, але озвучені ними факти ми одразу приймаємо на віру. В свою чергу, «телеполітологи» не сходять з екрана здійснюють мовлення з усіх проблем одночасно, хоча невідомо, чи є вони фахівцями бодай у якійсь галузі. Вірогідно, слід відкривати в університетах нову спеціальність — «телеполітологію», щоб забезпечити потреби телеканалів, що постійно зростають.

На виборах ми бачимо голови акторів і спортсменів, артистів і режисерів, які говорять, не маючи жодного відношення до проблем, що обговорюються, але вони є авторитетами у своїй сфері, тому їх підключають до озвучення потрібних слів на користь того чи іншого кандидата. Все це способи, що дозволяють блокувати критичність глядача, а також надати розповсюдженій інформації більш

ІНФОРМАЦІЯ ФОРМУЄ МОДЕЛЬ СВІТУ В ГОЛОВАХ, ДЕ ПРИНЦИПОВО НЕ МОЖЕ БУТИ ІНТЕРПРЕТАЦІЙ, ЩО КОНКУРУЮТЬ ОДНА З ОДНОЮ. МИ ПРИЙМАЄМО АБО ОДНУ, АБО ІНШУ, ЩОБ УНИКНУТИ КОГНІТИВНОГО ДИСОНАНСУ.

високий статус знання. Це цілком зрозуміла боротьба з чужою думкою, оскільки знання стоять вище інформації.

Інформація формує модель світу в головах, де принципово не може бути інтерпретацій, що конкурують одна з одною. Ми приймаємо або одну, або іншу, щоб уникнути когнітивного дисонансу.

Дещо туманне розмежування з цього приводу прозвучало з вуст військових: «Інформацію як елемент сили необхідно розуміти у системі психологічного виміру війни, не слід змішувати це з психологічними операціями, котрі є частиною інформаційного елемента сили».

В принципі, існують різні періоди і різні типи впливу на чужий розум. Це може бути період «будівництва» нової картини світу і може бути період «вибуху» минулої моделі світу. Перший варіант може тривати десятиліттями, другий — обмежений у часі. Якщо перший варіант будується на посиленні легітимності держави і влади, то другий (наприклад, помаранчеві революції) направлений на швидку їх делегітимізацію.

Найбільш дієвою делегітимізацією нині є жорстокі дії проти мітингувальників. Це було скрізь — від Праги до Єгипту, і це вже було у Києві. Зрозуміло чому. З одного боку, світ

відходить від фізичної сили як елемента державного управління, з іншого — за моделлю Шарла, мітингувальники повинні принципово бути доброзичливими. Це створює необхідний контраст, оскільки на інформаційну дію мітингувальників відбувається відповідь у вигляді фізичної дії влади. І це одразу тиражують як місцеві, так і світові ЗМІ, створюючи необхідний тиск на внутрішню та зовнішню аудиторію.

Буткявічюс, наприклад, побачив розгін демонстрації 2014 року як російську дію в Україні.: «На мою думку, початок цього процесу — це справа рук росіян. Це питання — як ти оцінюєш весь комплекс, весь контекст подій. Давайте побачимо не лише те, що відбувалося на ПЛОЩІ. Як ми вже знаємо, Росія готувала операцію з анексії Криму давно, приблизно з 2005 року. А потім у восьмому, і в дев'ятому були пробні акції, направлені на те, щоб відірвати Крим та й взагалі зруйнувати Україну. І, на мою думку, російським стратегам гібридної війни дуже хотілося створити таку ситуацію, у котрій дії Росії проти України стали б легітимними. По-перше, в очах міжнародної спільноти, по-друге, в очах частини населення країни, що повірило у пропаганду про єдиний російсько-український народ. Легітимність — це фундамент будь-якої влади, будь-якого політичного дійства».

Множинність можливих інтерпретацій подій знищується за допомогою медіа, котрі починають транслятувати одну, тим самим роблячи її істиною. Повтор інформації змінює її статус, перетворюючи її не просто на факт сьогоденного дня, а на знання.

ІСНУЄ ЩЕ ОДНА ПРОБЛЕМА НЕВИДИМОГО ВПЛИВУ ІНФОРМАЦІЙНОГО І ВІРТУАЛЬНОГО НА ФІЗИЧНЕ. МИ ЧАСТО НЕДООЦІНЮЄМО МОЖЛИВОСТІ ТАКОГО ВПЛИВУ, ТИМ САМИМ ЗНИЖУЮЧИ СТАТУС МЕДІАСВІДОМОСТІ У НАШОМУ ЖИТТІ.

Це взагалі цікава проблема співіснування реального знання і гіпотетичного, народженого і введеного самими споживачами інформації на підставі даних, отриманих зі ЗМІ. Ми оперуємо поняттями індукції і дедукції, забуваючи про ще одне — абдукцію, запропоновану Пірсом. Абдукція — це процес породження гіпотез. Сьогодні американські військові ство-

рюють програмне забезпечення, що дозволяє людині отримати набір гіпотез, які визначають і задають, яке рішення слід приймати у певній ситуації. Ця система дозволяє працювати у просторі неструктурованих джерел, в умовах шуму, у конфліктних і потенційно обманих інформаційних середовищах.

В принципі, це відповідає сьогоденним уявленням військових про війну п'ятого покоління як про війну за інформацію. Все це тому, що інформація дозволяє приймати правильні рішення, тож мова йде тому про когнітивну війну, про війну в сфері прийняття рішень, куди також спрямована увага противника.

В цілому це боротьба за адекватне прийняття рішень. Можливо, вона простимульована тим, що російська модель інформаційної війни будуватиметься на так званому рефлексивному управлінні, яке визначається як управління противником. В цьому випадку реально виникає проблема зміни сприйняття. «Зелені чоловічки» — це змінений погляд на об'єкт, коли людина з автоматом подається як прояв дружельності.

Медіа-свідомість — це, по суті, погляд на світ, продиктований медіа. У деяких випадках медіа можуть конструювати світ, відмінний від реального. Ми приймаємо цей світ як даність, не маючи ні бажання, ні часу, ні можливості для його перевірки.

Прискорена зміна новин позбавила людину можливості адекватного розуміння. У темній кімнаті кішку не знайти, оскільки світ в медіа-описах деформується з особливим мистецьким вмінням, так, аби він обов'язково був схожий на справжній. **К**

Георгій ПОЧЕПЦОВ

Таким він став для військовослужбовців Держприкордонслужби – старшого прапорщика Дмитра Деде і старшини Сергія Гувіра, які неподалік від кордону з Росією підірвалися на закладеному терористами вибуховому пристрої. Від отриманих ран вони загинули на місці.

ОСТАННІЙ ДОЗОР

Нелегко розповідати про них, адже біль від втрати побратимів у зелених кашкетах і досі ятрить душу пекучим вогнем. Їхні імена назавжди вкарбувалися в історію відомства охоронців українських кордонів, які захищають територіальну цілісність держави на сході країни. Пам'ять про загиблих героїв стала невід'ємною частиною «біографії» відділу прикордонної служби «Станично-Луганське» Луганського загону, де півтора року служили вони, земляки з Одещини.

Про їхню любов до рідного краю у підрозділі знали всі. На обличчі старшого прапорщика Дмитра Деде, коли він розповідав про свою «малу батьківщину» – село Єлизаветівка, що у Тарутинському районі, завжди сяяла тепла усмішка. Проте навчатися у середній школі хлопцю довелося у селі Весела Долина, яку й закінчив 2001 року.

Значно молодший від Дмитра старшина Сергій Гувір вважав, що кращого села, ніж рідна йому Крутоярівка ще треба пошукати. Звідси 2011 року рідні та друзі проводжали його на строкову службу.

Відомо, що найбільш успішними стають чоловіки, які ще на початку зрілих літ правильно обирають майбутню професію. Дмитро Деде і Сергій Гувір знайшли себе у військовому строю, обравши, один раніше, другий пізніше, службу з охорони державного рубежу. І не помилилися, бо ж вона припала їм до душі. А тому і були обидва старанними воїнами, відповідальними за доручену справу.

– З ними завжди відчував себе надійно, упевнено і на службі, і в житті нашого підрозділу, – згадує молодший сержант Олександр Корчмарюк. – Дмитро і Сергій були душею нашого колективу, а їхнє ставлення до своїх обов'язків слугувало добрим прикладом для інших.

Повчитися у старшого прапорщика Деде і старшини Гувіра менш досвідченим побратимам було чого. Дмитро Васильович після строкової служби розпочав кар'єру військового патрульним дозиметристом на заставі «Підгірне» Білгород-Дністровського загону.

За дванадцять років, подолавши нелегкий шлях професійного зростання, уже старший прапорщик Дмитро Деде став дільничним інспектором прикордонної служби І категорії відділення дільничних інспекторів прикордонної служби ВПС «Станично-Луганське».

З цього часу вдома його дев'ятирічний син Денис із гордістю перед своїми ровесниками не раз хвалився: «А мій тато в АТО Україну захищає...». Не усвідомлюючи своїм дитячим розумом, що кожного дня їхній із сестричкою Альбіною батько ризикує на службі власним життям.

– Старший прапорщик Деде був справжнім патріотом професії «зелених кашкетів», – не приховуючи хвилювання, згадував сержант Олександр Волков. – У розмовах з нами він, як завжди відвертий, не приховував, що пишається своєю службою в АТО. А син – батьком, захисником України.

Добру пам'ять залишив по собі у відділах прикордонної служби «Степанівка» і «Старокозаче» на той час молодший інспектор

ДЕДЕ ДМИТРО ВАСИЛЬОВИЧ

З НИМИ ЗАВЖДИ ВІДЧУВАВ СЕБЕ НАДІЙНО, УПЕВНЕНО І НА СЛУЖБІ, І В ЖИТТІ НАШОГО ПІДРОЗДІЛУ. ДМИТРО І СЕРГІЙ БУЛИ ДУШЕЮ НАШОГО КОЛЕКТИВУ, А ЇХНЄ СТАВЛЕННЯ ДО СВОЇХ ОБОВ'ЯЗКІВ СЛУГУВАЛО ДОБРИМ ПРИКЛАДОМ ДЛЯ ІНШИХ.

ГУВІР СЕРГІЙ ІВАНОВИЧ

прикордонної служби старшина Сергій Гувір. Півтора року тому, в зоні АТО, у підрозділі «Станично-Луганське» і зійшлися життєві дороги його і старшого за віком земляка-побратима Дмитра Деде.

У новому підрозділі вихованці з Одещини одразу, як мовиться, стали своїми. У службі – надійні, в спілкуванні – задушевні, по-товарицьки готові прийти на допомогу, розрадити побратима у важкі хвилини.

Їхня душевна відкритість імпонувала всім. Старший прапорщик завжди знаходив час, щоб по мобільному поговорити із сім'єю, дізнатися, як настрій у дружини Марії, що нового у сина-школяра, чи була не захворіла їхня улюблениця чотирирічна Альбінка. «Зустрічі» по телефону з рідною домівкою незмінно закінчувалися одним: «У мене все гаразд, не хвилюйтеся...».

Сергій навпаки, коли телефонував додому, не міг приховати від друзів своїх переживань. У їхньому військовому колективі знали, що старшина Гувір разом із дружиною Анною чекають на свого первістка. Тож коли від Сергія товариші уперше дізналися про його заповітну мрію побачити свою кохану з маленьким сином на руках, вони й самі мимоволі очікували цього свята старшини.

Про них, своїх підлеглих старшого прапорщика Дмитра Деде і старшину Сергія Гувіра, начальник відділу прикордонної служби майор Максим Михальнюк відгукується покомандирськи коротко й стисло: «Таким як вони воякам, мужнім і сильним духом, можна було довіряти охорону й захист державного кордону на будь-яких його ділянках. Тим більше в зоні АТО».

...«Приїжджайте, не пожалкуєте...». Болісно відгукуються у серці слова запрошення тепер уже загиблого старшини Сергія Гувіра. Наприкінці вересневого дня він разом зі старшим прапорщиком Дмитром Деде несли службу неподалік населеного пункту Ільїнка, що за кілометр від кордону з північним «сусідом». Цей день служби на прикордонній стежці й став їхнім останнім дозором. Замаскована нелюдями міна вогненним смерчем спалахнула майже під ногами військовослужбовців.

«Приїжджайте, не пожалкуєте...» Бойові побратими побували на малій батьківщині Деде Дмитра Васильовича і Гувіра Сергія Івановича, у селах Єлизаветівка і Підгірне, де поховали героїв. Прибули не в гості, а щоб віддати останні почесні загиблим та морально підтримати їхніх батьків, дружин, дітей, друзів-односельців.

Наостанку похоронної зустрічі, прощаючись із прикордонниками, дев'ятирічний Денис Деде, розповів, що батько в одній із останніх розмов обіцяв синові купити новенький мобільник, якщо він радуватиме своїми успіхами в школі.

– А я, – ковтаючи гіркі сльози, – запевнив малий, і без айфона буду навчатися гарно, і мамі в усьому допомагатиму. **К**

Василь КЛИМЕНКО, Руслан ГРЕХ

ВОНИ З НАМИ

Того дня ніщо не віщувало біди... 9 вересня 2014 року прикордонний наряд ВПС «Біловодськ» Луганського загону вирушив автомобілем для несення служби. У його складі були старший лейтенант Олександр Максименко, прапорщик Юрій Лук'янцев, старшина В'ячеслав Кузнецов, сержант Артем Кручинін та молодший сержант Віталій Скоков. Заряд фугасу, закладений диверсантами, був настільки сильним, що прикордонників буквально повикидало з автівки. Тієї ж миті машину охопило полум'ям. Олександр Максименко, Юрій Лук'янцев та В'ячеслав Кузнецов загинули... Важкопоранені контрактники Артем Кручинін і Віталій Скоков з відчайдушними зусиллями намагалися якнайдалі відповзти від палаючої машини, адже смерть від вибуху боєприпасів ще підступно дихала їм у спину. Сталося так, що жорстока трагедія випадково потрапила в об'єктив телекамери обласного каналу «РТА». Опинившись поруч, його оператор встиг зняти ці болісні кадри.

Загиблих поховали з усіма військовими почестями. Бойові побратими провели своїх земляків-прикордонників у незвідану Вічність. Невеличковою раною цей день прощання з героями- залишиться для їхніх дітей, дружин та батьків. Шостого жовтня 2014 року за особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України усі троє загиблих були нагороджені орденом «За мужність» III ступеня (посмертно).

...Минуло три роки. Поросло травою те місце біля дороги, де зустріли останню мить свого життя прикордонники із ВПС «Біловодськ». Ще досі точиться війна. Українські охоронці державних рубежів, будучи на сторожі рідної землі, не забувають про втрати та щиро шанують імена загиблих побратимів. Вони залишаються з нами, доки ми пам'ятаємо про них...

У переддень роковин тієї трагічної події художниця Беата Куркуль, під враженнями від спогадів Артема Кручиніна, створила сюжетну композицію – спільний портрет загиблих того дня прикордонників... Вічна їм пам'ять!

БЕАТА КУРКУЛЬ

Малювати загиблих завжди складно, особливо, коли емоції переповнюють. А відключати їх на початковому етапі ніяк не можна. Інакше вийде щось пласке, сухе, «для галочки». Особливо непросто почати – постійно думаєш, чи варто копирсатися в ледь загоєних ранах, змушувати інших згадувати і знову переживати болісне минуле. Але якісь нотки в голосах товаришів по службі переважають те, що в'їлося в мозок з часів медичного коледжу «Не нашкодь».

Не одразу виходить нарізати кадри з відео відчайдушного оператора. Не одразу виходить все проаналізувати. Напевно тому, що з одним з уцілілих ми знайомі ще з 15-го року. І паралельно з відео згадуєш розповідь цього бійця з усіма інтонаціями, запинками, паузами. Який і сам дивом вижив.

Троє ж прекрасних молодих людей пішли назавжди!

Фільм «Гніздо горлиці» став тріумфатором церемонії вручення премії «Золота дзиґа», отримавши шість нагород. Картина отримала премію за кращий фільм, режисуру, головну жіночу роль, головну чоловічу роль, жіночу роль другого плану та чоловічу роль другого плану. На Одеському міжнародному кінофестивалі стрічка здобула нагороду у категорії – Найкращий український повнометражний фільм. А нещодавно на міжнародному кінофестивалі у Варні виконавиця головної ролі Римма Зюбіна отримала Премію «Найкраща актриса» за роль у стрічці «Гніздо горлиці».

Пані Римма відповіла на запитання «Кордону» про участь у цих міжнародних кінопроєктах.

РИММА ЗЮБІНА ТА «ГНІЗДО ГОРЛИЦІ»

Українське кіно повертається до свого глядача. З року в рік кількість вітчизняних фільмів у прокаті впевнено зростає. За сім місяців 2017-го у прокат вийшло 15 картин власного виробництва. До кінця року відбудуться прем'єри ще більш ніж 20 кінострічок. Для порівняння у 2010 році, за даними Держкіно, у кінотеатрах не йшло жодного українського фільму, в 2016 – у прокаті було вже 30 картин. Важливо, що здебільшого це кіно про реалії, зрозумілі і близькі кожному. Нарешті це кіно з українськими акторами, котрим є що сказати глядачеві. Частина цих робіт – міжнародні проекти, створені у співпраці з європейськими колегами. Зокрема, у листопаді 2016-го у прокат вийшов фільм про трудову міграцію «Гніздо горлиці», де знімалися українські та італійські актори. Цьогорічною прем'єрою став словацько-український фільм про контрабанду на кордоні «Межа».

сання сценарію послужила книга чернівецького автора Василя Мельника «Гніздо горлиці», що є переможцем «Коронації слова» 2012 року в номінації «Найкращий роман». Він написав історію власної дочки. Робота над роллю починається з читання матеріалу, я вже щось випишую, внутрішньо вимальовую собі. Для мене особисто, від моменту читки, важливо знайти спільні больові точки. Так я підходжу до будь-якої ролі. Чи то Дарина, чи Марія Стюарт, чи Русалонька. І цей біль ділиться на нас двох. Об'єднує і споріднює. І коли потім на зйомці мене не відокремлюють від масовки, для якої, власне, запросили справжніх дівчат-заробітчанок, то це для мене найкраще визнання.

ФІЛЬМ ГНІЗДО ГОРЛИЦІ ОТРИМАВ ПРИЗ ЖУРІ НА МІЖНАРОДНОМУ КІНОФЕСТИВАЛІ В МУМБАЇ (ІНДІЯ) ТА ПРИЗ ЕКУМЕНІЧНОГО ЖУРІ* НА МІЖНАРОДНОМУ КІНОФЕСТИВАЛІ МАНГЕЙМ – ГАЙДЕЛЬБЕРГ (НІМЕЦЧИНА).

Коли переглядаєш фільм, відчуваєш, наскільки важким є життя трудових мігрантів, і фізично, і морально. Це було складне перевтілення? Що було для Вас найважче під час роботи над фільмом, а що лишилося світлим спогадом?

У Варшаві тиждень тому одна пані каже після фільму: «А Ви дуже якісно прибираєте квартиру, то я Вам як професіонал скажу».

У мене нема моменту, про який би я сказала: «Ось тут я – Римма Зюбіна, а ось тут я починаю перевтілення в Дарину». Ні. І нічим акторська робота не складніша за іншу. Мені завжди смішно чути подібне і від колег. Бажано включати більше самоіронії, і тоді актори не розповідатимуть, як їм важко. Важко – міняйте професію. Це ж гра. Акторська, але «гра»? Це моя улюблена робота. Моя любов. А хіба те, що створюєш в любові може асоціюватись зі словом «важко»? Лікар, який щодня робить складні операції, лише в поганих серіалах зі стражданням трагічно промовляє, як йому важко. А в житті це неймовірно стримані і сильні люди. Моя Дарина теж ніде не жаліє себе і не виставляє свій біль. Єдине скажу, що відколи прочитала сценарій у грудні 2013, до сьогодні думаю про Дарину і за Дарину. І зйомки в фільмі «Гніздо горлиці» – це найсвітліший кіноспогад мого життя! Без Людочки Семашко – художника-гримера, Світлани Симонович – художника по костюмах, художників Ігоря Філіпова, Павла і Лесі Ярмусевичів я би не була

Фільм «Гніздо горлиці» піднімає болісну тему українського жіночого заробітчанства. Образ Дарини у Вашому виконанні вийшов сильним і водночас зворушливим. Розкажіть, будь-ласка, як Ви готувалися до цієї ролі. Наприклад, чи була можливість поспілкуватися з жінками, які працюють за кордоном?

Мене часто запитують, чи спілкувалась я з жінками-заробітчанками, коли готувалась до ролі. Звісно, я давно обізнана цією проблемою, бо не живу відірвано від суспільства і не вважаю, що мистецтво відокремлене від життя. Були близькі люди, які поїхали на заробітки. У кожного з них власна історія. Здебільшого драматична. Хтось там залишився, а хтось ніколи і не повернеться. Бо в пошуках кращої долі і заробітку – заплатив власним життям. Така ціна заробітчанства.

Ніякого цілеспрямованого спілкування, коли мене на роль запросив режисер Тарас Ткаченко, у мене не було. А вже за цей рік (10 листопада 2016 фільм вийшов на екрани), коли я щомісяця презентую «Гніздо горлиці» в різних країнах та містах України, такий досвід з'явився. І особливо цінною спілкування після фільму. Мене сприймають, як свою, рідну і дівчата-заробітчанки, і їхні рідні, вони розповідають свої власні історії. То вже і плачемо разом, і сміємося. Звісно, я готуюсь до будь-якої ролі. Якщо це історичні персонажі, то вивчаю епоху, читаю про мою героїню. Часто з прототипом неможливо поспілкуватися. З сучасними історіями трохи інше. В цьому випадку основою для напи-

*Приз екуменічного журі – незалежна кіноагорода, створена християнськими кіномитцями та критиками. Вручається за мистецьку якість фільму, а також релігійну, соціальну та гуманістичну проблематику.

тією Дариною, якою мене побачили. Я обожаю і ціную кожного в нашій команді. Завжди згадую перед показами покійних Віталія Лінецького та Василя Мельника. І зал вчора в Ризі стоячи аплодував для них. Це моя перша головна роль в кіно і дебют кінооператора Олександра Земляного і режисера Тараса Ткаченка. Я колись для них процитувала Модільяні: «Коли я побачу твою Душу, я намалюю твої очі», бо мої очі тут красномовніші за будь-які слова. Вони побачили мою Душу. Вдячна, що попри всі проблеми і негаразди продюсерам Володимирі Філіпову і Андрію Суярко вдалося випустити фільм на екрані.

Які Ваші враження від співпраці з італійськими акторами, у кадрі це виглядає дуже органічно?

Ліна Бернаді – сеньйора Вітторія, знана римська акторка, та Мауро Чіпріані, міланський актор – чудові люди і високопрофесійні митці. Наші стосунки на майданчику були теплими і дружніми. Я страшенно хвилювалась, але щойно прилетіла до Генуї, Тарас Ткаченко запросив нас усіх на каву на п'ять хвилин. Я з літака, втомлена, але ці п'ять хвилин переросли в дві години. Закінчилося уроком поезії від Ліни Бернаді, і Тарас перфектно італійською повторював за нею рядки поезії, ніде не зробив помилок. Це було весело, по-акторськи. Я подарувала моїм партнерам книги про Україну – італійською. В Італії акторська зміна триває 8 годин. В Україні – 12. Ліна і Мауро працювали з нами по 12 годин, не вимагаючи ніяких додаткових привілеїв чи доплати. Це актори, які думали про нашу спільну справу. Ми допомагали одне одному. На майданчику звучала українська, італійська, англійська, російська і ніяких непорозумінь. Ми з радістю зустрілися в Римі нещодавно на днях Українського Кіно. Ліна Бернаді вперше побачила стрічку і наговорила Тарасові безліч компліментів.

Фільм починається неприємним епізодом на паспортному контролі. А який Ваш особистий досвід спілкування з прикордонниками, адже Ви багато подорожуєте, представляючи фільми за кордоном?

Так, у мене величезний досвід спілкування з прикордонниками. Є епізоди, які були настільки емоційними, що закарбувалися надовго. В дитинстві, з 3 до 7 років я жила в Угорщині, і перетинаючи ще тоді радянський кордон, пам'ятаю, що на радянській території серед особистих речей моєї мами знайшли одяг – спідницю і піджак, з тканини

3 ДОВІДКИ «КОРДОНУ»

- ◆ **Римма ЗЮБИНА** – українська акторка, громадська активістка. Актриса Київського академічного Молодого Театру. Лауреатка найпрестижнішої театральної премії України «Київська пектораль». «Найкраща акторка» за версією Української Кіноакадемії, лауреатка «Золотої Дзиги» за виконання головної жіночої ролі Дарини в фільмі «Гніздо Горлиці» (2017). А 2016 року на 65-му Міжнародному кінофестивалі в Мангейм-Гайдельберг (Німеччина) отримала Спеціальну відзнаку за неперевершене виконання ролі Дарини в фільмі «Гніздо горлиці» та нагороду «За найкращу жіночу роль» на 25-му Міжнародному кінофестивалі у Варні 2017 (Болгарія).
- ◆ Зіграла понад 50 ролей в театрі та 90 ролей в кіно та телефільмах.

з принтом – там було відоме фото Мерлін Монро, де її сукня здіймається від потоку вітру. Так ось це категорично забороняли до ввозу в СРСР, бо вбачали в цьому «порнографію». Дикість якась. Звісно, я дізналась про справжню причину проблеми на митниці, коли подорослішала.

А ще колись з батьками, на початку 90-х, ми їхали татовою машиною, була ніч, словацько-український кордон. Ми єдина машина. І, як потім сказав нам начальник зміни: «Хлопцям було сумно, вибачте!». Нас по черзі тата, маму і мене, виводили з машини, прискіпливо допитуючи в не дуже коректній формі, що ж все ж таки ми перевозимо через кордон, обіцяли це «щось» знайти, розібрати машину по гвинтикам, а там складайте, як хочете. І вже відправили наше авто на яму, коли пройшов начальник зміни і вибачився.

Сучасні прикордонники інші, але непорозуміння також трапляються... Коли минулого року автобус з дітьми з Донбасу, що прямував на Берлінський міжнародний кінофестиваль стояв на кордоні вісім годин... то що казати? А між іншим, ці діти з Миколаївки, що під Слов'янськом, герої фільму «Школа № 3» отримали Гран-прі на цьому фестивалі.

Саме побачивши роботу у «Гнізді горлиці» словацька продюсер запросила Вас на картину «Межа». Розкажіть про цю роль і атмосферу на зйомках міжнародного проекту.

Насправді, в «Межі» у мене невеличка роль. Ганна – дружина контрабандиста, вони мешкають в Ужгороді. Це жінка, яка живе в постійному стані приниження, але змінити щось в своєму особис-

тому житті не здатна. Мене підтримувало те, що наша операторська і освітлювальна група були з України. Я дивилася, як вони працюють і усвідомлювала, що це супер-професіонали. І чула це від словаків. За 36 знімальних днів було 40 локацій. Це технічно дуже складно. Інколи переїзди в один день були по 70 км. Та попри різні проблеми, атмосфера була творчою.

Сюжет розгортається довкола контрабанди цигарок на прикордонній території між Україною та Словаччиною. Де саме відбувалися зйомки і чи брали участь місцеві мешканці?

Зйомки «Межі» відбувались у Словаччині, Чехії і в Україні, на Закарпатті. Це Ужгород, Кафедральний собор, приватні будинки, цвинтар на околиці міста – морально важко було там перебувати. А натомість коли знімали в Перечині – районному центрі Закарпаття, в Будинку культури, я зустріла свою однокурсницю з Ужгородського культосвітнього училища, Марьяночку Кречко. Вона знімалась в масовій сцені всією сім'єю. Чоловік і двоє дорослих синів. Ми не бачилися років 20! Це була дуже приємна зустріч.

«ГНІЗДО ГОРЛИЦІ» – український повнометражний фільм про проблему трудової міграції. Заробітчанство від безвиході вже стало звичним. Жінки ідуть на заробітки за кордон, часто надовго, іноді назавжди. Фільм – це історія не лише однієї жінки. Це картина того, як гірко даються закордонні гроші, та як руйнуються українські сім'ї через вимушену міграцію заради заробітку. Італія стала країною, де чимало українських жінок працюють домогосподарками у заможних італійських родинах, постійно відправляючи кошти додому в Україну. Чи варто йти на такі жертви? Картина змушує замислитися над цим.

Фільм розповідає про повернення українки Дарини із заробітків з Італії. У рідному домі залишаються безробітний чоловік і донька, яка переживає труднощі дорослішання. На чужині Дарина влаштовується на роботу до матері заможного адвоката, з яким у неї починаються стосунки. Коли ж вона повертається додому, то має під серцем дитину. Чому фільм називається «Гніздо горлиці»? За сценарієм, на гроші, які Дарина надсилає з Італії, її чоловік вдома будує маєток для зеленого туризму. До цього гнізда і повертається героїня.

Повертається, але зовсім іншою жінкою, з іншим баченням життя: стосунків, комфорту, взаємин, пріоритетів. Два роки в Італії змінили її. Це заважає героїні примиритися з безнадійністю життя у рідному селі, але водночас відчувається, що вона стала сильнішою. Зйомки картини відбувалися здебільшого у містечку Вишняця, селі Виженка, місті Чернівці та в італійській Генуї. І цей контраст між розкішшю Італії і бідністю карпатського села ще більше підсилює відчуття безнадії заробітчанства. Ледь помітною у фільмі звучить думка, що слід налагоджувати життя вдома, а не шукати щастя світами. Адже ціна заробітчанства іноді надто висока, побачити домітку знову вдається не всім, а хтось повертається до пустого «гнізда».

Контрабандний світ досить жорстокий. За жанром «Межа» – це кримінальний трилер. Які прогнози щодо прокату картини?

Цього ніхто не може сказати, і я не берусь прогнозувати, адже наш український глядач лише починає звертати свою увагу на українське кіно в кінотеатрах. Мені самій цікаво і важливо відчутти смаки нашої кіноаудиторії. Адже фільм гідний і високопрофесійний.

Пані Риммо, саме ви представили кінокартину «Межа» на Одеському кінофестивалі, фільм вже здобув низку нагород, в тому числі на фестивалі у Карлових Варах. «Межа» претендуватиме на премію «Оскар» від Словаччини. Як ви сприймаєте цей фільм у контексті світового кіноринку, які його шанси на успіх – завдяки чи всупереч чому?

На ОМКФ я була в команді міжнародного журі. Кожен з нас презентував свої нові роботи глядачеві. Я представляла «Межу» оскільки, після фільму «Гніздо горлиці», Ганна в «Межі» – це єдина моя роль в кіно. Та ще й була професійна зацікавленість у колег, адже словацький режисер Петер Беб'як отримав нагороду в Карлових Варах на Кінофестивалі категорії А – «За кращу режисуру». Саме тому ми з організаторами ОМКФ вирішили презентувати «Межу». А щодо «Оскара»... Для мене особисто набагато цікавішими видаються фільми-переможці Канського, Венеціанського і Берлінського кінофестивалів. За цими подіями я стежу і аналізую тенденції. У мистецтві важко визначити переможців. А справжнє кіно і є мистецтвом. К

Підготувала Леся МЕДВЕДЕНКО

«МЕЖА»

ІСНУЮТЬ КОРДОНИ, ЯКІ МОЖНА ПЕРЕТНУТИ ЛИШЕ РАЗ...

Цей слоган фільму «Межа» – кримінального трилера про контрабанду на українсько-словацькому кордоні – найбільш чітко розкриває ідею картини. Більшість персонажів фільму давно переступили цю незриму межу людяності в своїй душі, ставши на шлях злочину.

«Межа» – фільм не лише про місце, де стоять прикордонні стовпи. Це фільм про людей, які живуть на кордоні, людей, які мають почуття, про їхній розпач і відчай через неможливість прогудувати родини іншим шляхом, аніж контрабандою і незаконною міграцією.

СВІТОВА ПРЕМ'ЄРА СТРІЧКИ ВІДБУЛАСЯ 3 ЛИПНЯ 2017 РОКУ НА 52-МУ МІЖНАРОДНОМУ КІНОФЕСТИВАЛІ У КАРЛОВИХ ВАРАХ, ДЕ ВОНА ЗДОБУЛА ПРИЗ ЗА НАЙКРАЩУ РЕЖИСЕРСЬКУ РОБОТУ.

В Україні кінострічка виходить у прокат 16 листопада, проте вона вже зараз досить відома завдяки високим касовим зборам у Словаччині, фестивалним показам та авторитетним нагородам.

Представляючи картину у Києві, словацька кінопродюсер Ванда Адамік-Грицова зазначила, що сюжет виник з її спогадів, адже вона походить саме з цієї місцевості на українсько-словацькому кордоні, між містечками Убля і Малий Березний, тож бачила життя тутешніх мешканців на власні очі: «Західна Україна і Східна Словаччина – найбідніші регіони у своїх країнах. Після розпаду Союзу, а точніше у 90-х тут почалася інтенсивна нелегальна торгівля, адже немає заводів і фабрик, люди змушені заробляти, чим можуть». Продюсер підкреслила, що це перш за все фільм про людей, які живуть на кордоні: «Ми хотіли наголосити, що неважливо, хто з якого боку живе, хто словак, а хто українець – проблеми у них однакові. У картині ми не показували, що відбувається на українському чи словацькому пункті пропуску. У цьому суть фільму. Ці люди мають утримувати сім'ї і знайшли спосіб – майже у кожній родині є контрабандисти».

Зі свого боку український продюсер Андрій Єрмак пояснив міжнародний успіх картини тим, що проблема корупції та контрабанди на кордоні близька всім, адже існує і в багатьох інших країнах.

– Наш фільм дуже чесний, це чесна історія, яку ми відкрито демонструємо, не даючи оцінок, а дозволивши глядачам самим визначити, хто добрий, а хто поганий. Ми не вигадуюмо персонажів, а показуємо людей, які вони є в тих важких обставинах. Чесність – наша формула успіху, – підкреслив Андрій Єрмак.

Події фільму «Межа» відбуваються в українсько-словацькій прикордонній зоні. Літом 2007 року Словаччина от-от стане частиною Шенгенської зони, тож посилення українсько-словацького кордону триває. В центрі сюжету – життя двох сімей, що займаються контрабандою. Всі вони ніби перетинають певну межу, опиняючись під владою грошей. Адам Крайняк – батько одного з сімейств і голова злочинного угруповання, що займається контрабандною цигарок на прикордонній території. Його дочка збирається вийти заміж, однак під час невдалої обробки нареченого вбивають. Український партнер Адама Йона здійснює бунт, і на кордоні з'являється новий продукт – наркотики. Після невдалої контрабанди борг Адама небезпечному кримінальному авторитету зростає кожен день. Чергова спроба перевезти цигаркову контрабанду спричиняє низку страшних наслідків, що змусять Адама засумніватися у тому, яку межу він готовий перетнути, аби все виправити.

Протягом картини помітно, що контрабанда діяльність вже передається у спадок як ремесло. І це страшний симптом для громади, адже така лінія наслідування не має кінця. Кримінальний авторитет, роль якого виконує відомий український актор Станіслав Боклан, вчить ще малого сина проявляти силу. Словами актора Томаша Машталіра словацький контрабандист Адам відмовляється переправляти наркотики через кордон, пояснюючи це просто: «Тому що я батько, чоловік і син!». Родина – головне, що цінують герої фільму, заради

**«МЕЖА» – ЦЕ ПОЄДНАННЯ
ТРАДИЦІЙ, КІНОШКІЛ ТА
ПРОФЕСІОНАЛІВ З РІЗНИХ
КРАЇН, ЯКІ ЗІБРАЛИСЯ, ЩОБ
СТВОРИТИ ЩОСЬ УНІКАЛЬНЕ
І НЕПОВТОРНЕ.**

рідних вони готові на будь-який злочин, навіть на вбивство. Однак картина залишає надію на єдиний вірний вибір – зійти зі злочинного шляху.

«Межа» – це поєднання традицій, кіношкіл та професіоналів з різних країн, які зібралися, щоб створити щось унікальне і неповторне. Режисер картини Петер Беб'як під час прес-конференції з нагоди прем'єри зізнався, що пережив 34 чудові дні, коли тривали зйомки: «У нас була ідеальна команда, що складалася зі словаків, чехів та українців. Я із захватом спостерігав за роботою українських акторів, за тим, як вони горять тим, що роблять. Для мене було честю працювати з ними».

Між іншим, фільм номінований на престижну кінопремію «Оскар» від Словаччини. На думку експертів, «Межа» є фаворитом у категорії «Найкращий фільм іноземною мовою». А до цього картина візьме участь у понад п'ятдесяти міжнародних фестивалів в основній конкурсній програмі. Фактично, це перша стрічка за участю України, яка вийшла у світовий прокат.

У фільмі знялися відомі українські актори: Станіслав Боклан, Римма Зюбіна, Олександр Піскунов, Володимир Геляс, Макар Тихомиров, Євген Лібезнюк, а також знані словацькі артисти: Томаш Машталір, Емілія Вашаріова, Анді Гриц, Зузана Фіалова та Крістіна Канатова.

«Межа» – реальна історія, що відбувається саме на кордоні України і Словаччини, розповідь про те, як контрабанда руйнує долі і змінює життя, – близька кожному, хто живе на кордоні. Кримінальна історія з елементами трилера і чорного гумору відбувається в особливому і містичному просторі, у якому поєднуються культури, діалекти, звичаї і людські долі. Це справжнє професійне кіно, картина емоційна, складна і досить переконалива. Це варто побачити та оцінити. Хто як не справжні прикордонники зможуть порівняти цей фільм з дійсними реаліями... **К**

ЛЕСЯ МЕДВЕДЕНКО, НАТАЛІЯ УСТЬЯНЦЕВА

Журнал «Кордон»

ua_border_service